

Ungdomsråd: inflytande eller ”youth-washing”?

– En studie om ungdomsrådens möjligheter att göra ungdomars röster hörda och delaktiga i en hållbar stadsutveckling

Youth councils: real impacts or “youth-washing”? – A study on the possibilities of youth councils to make young people's voices heard and participate in sustainable urban development

Lina Strömqvist

Självständigt arbete • 30 hp

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Alnarp 2023

Ungdomsråd: inflytande eller "youth-washing"? – En studie om ungdomsrådets möjligheter att göra ungdomars röster hörda och delaktiga i en hållbar stadsutveckling

Youth councils: real impacts or "youth-washing"? – A study on the possibilities of youth councils to make young people's voices heard and participate in sustainable urban development

Lina Strömqvist

Handledare: Helena Mellqvist, Sveriges landskapsuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Märit Jansson, Sveriges landskapsuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Bitr. examinator: Dennis Andreasson, Sveriges landskapsuniversitet, Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Independent Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0859

Program: Hållbar stadsutveckling, ledning, organisering och förvaltning - masterprogram

Kursansvarig inst.: Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2023

Omslagsbild: Lina Strömqvist

Nyckelord: *ungdomsråd, ungdomsdeltagande, meningsfullhet, inflytande, samhällsplanering*

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Sammanfattning

Det finns ett stort behov av att göra ungdomar delaktiga i kommunernas utveckling. Offentliga rum är sällan anpassade efter ungdomars behov, trots att de har en viktig roll för ungdomars utveckling. Ungdomar är dessutom experter på att vara ungdomar och är, tillsammans med barn, den generation som längst kommer leva med konsekvenserna av besluten vi tar idag. Utöver positiva effekter för våra livsmiljöer, kan ungdomsdeltagande leda till att ungdomar känner sig som en del av samhället, lär sig hur det demokratiska systemet fungerar och utvecklar ett intresse för samhällsutveckling. Den stora frågan är hur ungdomsdeltagandet ska utformas. I den här studien har jag undersökt fenomenet ungdomsråd, vilket är ett opolitiskt inflytandeforum för ungdomar att lyfta sina åsikter och idéer i sin hemkommun. Syftet med studien är att förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling. Studien är utformad som en fallstudie och resultatet baseras på intervjuer med ungdomar och politiker i Helsingborgs stad och Ängelholms kommun. Slutsatserna är att ungdomsråden har brister och begränsade möjligheter till inflytande, men att de ändå upplevs som meningsfulla av både ungdomar och politiker. Det är också viktigt att se att ett meningsfullt deltagande har ett egenvärde även när möjligheterna till inflytande är små. Avslutningsvis har ungdomsråden idag en liten roll i den hållbara stadsutvecklingen, men det finns potential att få en mer betydande sådan.

Nyckelord: *ungdomsråd, ungdomsdeltagande, meningsfullhet, inflytande, samhällplanering*

Abstract

There is a great need to involve young people in urban development. Public spaces are rarely adapted to youth's needs, even though they play an important role in young people's development. Young people are experts at being young, and, along with children, are the generation that will experience the consequences of the decisions we make today to the largest extent. In addition to youth participation having positive effects on our physical environment, it can lead to young people gaining a sense of belonging, learning how the democratic system works and developing an interest in community development. One question remains: how should youth participation be designed? In this study, I have investigated youth councils, which are non-political forums for youth participation in local decision-making. The purpose of this study is to understand the role of youth councils in making young people's voices heard and contributing to sustainable urban development. The study is designed as a case study and the results are based on interviews with young people and politicians in Helsingborg and Ängelholm. Findings show that even though youth councils are flawed and have limited opportunities for higher levels of participation, they are still perceived as a meaningful form of participation by both young people and politicians. It is therefore important to see that meaningful participation has intrinsic value even if the possibilities for true impacts on example physical environment and public policy are small. Today, youth councils play a small role in sustainable urban development but have the potential to play a more significant role.

Keywords: *youth councils, youth participation, meaning, participation, urban planning*

Förord

Idén till denna uppsats väcktes i samband med ett studiebesök i Tomelilla kommun där vi fick höra om kommunens aktiva ungdomsråd. Jag som aldrig tidigare hört talas om ungdomsråd blev nyfiken och ville lära mig mer. Snart upptäckte jag att det helt har gått mig förbi att min hemkommun Helsingborg har haft ett ungdomsråd sedan 1997, det vill säga under hela min uppväxt. Efter den upptäckten var det bestämt: jag ville undersöka ungdomsråd.

Jag vill börja med att tacka Helsingborgs ungdomsråd och Ungdomsfullmäktige Ängelholm för att jag fick vara med på era möten. Tack också till er ungdomar och politiker som ställt upp på intervjuer och svarat på frågeformulär. Ett extra stort tack vill jag rikta till er ungdomssamordnare och ungdomsombud som vidarebefordrat kontakt till ungdomsråden, svarat på mina hundra frågor och hjälpt mig på vägen.

Innehåll

1	INLEDNING	8
1.1	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING	9
1.2	AVGRÄNSNING	9
1.3	BEGREPPSFÖRKLARINGAR	10
1.4	UPPSATSENS DISPOSITION	10
2	ÖVERSIKT ÖVER UNGDOMSDELTAGANDE	11
2.1	VAD ÄR EN UNGDOM?	11
2.2	UNGDOMSDELTAGANDE	12
2.2.1	VARFÖR UNGDOMSDELTAGANDE?	12
2.2.2	HÅLLBAR STADSUTVECKLING	13
2.2.3	BARRIÄRER OCH UTMANINGAR	13
2.2.4	NYCKELASPEKTER FÖR ATT LYCKAS MED UNGDOMSDELTAGANDE	16
2.3	UNGDOMSRÅD	17
2.4	UNGDOMSDELTAGANDE I SVERIGE	19
2.5	MAKT OCH MODELLER FÖR DELAKTIGHET	20
2.5.1	MAKT I FÖRHÅLLANDE TILL UNGDOMSDELTAGANDE	23
3	METOD	24
3.1	FORSKNINGSDESIGN	24
3.2	VAL AV FALL	25
3.3	INSAMLING AV DATA	25
3.3.1	STUDIEBESÖK	26
3.3.2	SEMISTRUKTURERADE INTERVJUER OCH FRÅGEFORMULÄR	27
3.3.3	DOKUMENTSTUDIE	29
3.4	KVALITATIV ANALYS	30
4	RESULTAT	31

4.1	STUDIENS INTERVJUPERSONER	31
4.2	HELSINGBORGS UNGDOMSRÅD	32
4.3	UNGDOMSFULLMÄKTIGE ÄNGELHOLM	33
4.4	SYFTET MED UNGDOMSRÅD	35
4.5	UNGDOMSRÅDENS ROLL OCH RELATION MED KOMMUNERNA	36
4.6	SYNEN PÅ UNGDOMAR OCH POLITIKER	37
4.7	KÄNSLA AV ATT ENS ARBETE ÄR VÄRDEFULLT OCH VÄRDESÄTTTS	38
4.8	INFLYTANDE OCH MENINGSFULLHET	39
5	<u>DISKUSSION</u>	41
5.1	RELATION MELLAN UNGDOMSRÅD OCH KOMMUN	41
5.2	MÖJLIGHETER TILL INFLYTANDE	42
5.3	MENINGSFULLT DELTAGANDE OCH HÅLLBAR STADSUTVECKLING	44
5.4	KRITISK REFLEKTION ÖVER METODVAL OCH RESULTAT	46
6	<u>AVSLUTNING</u>	47
6.1	SLUTSATS	47
6.2	REKOMMENDATIONER	49
6.3	VIDARE FORSKNING	49
7	<u>REFERENSLISTA</u>	50
7.1	EMPIRISKT MATERIAL	50
7.2	LITTERATUR OCH ÖVRIGA REFERENSER	51
8	<u>BILAGOR</u>	56

Figurförteckning

<i>Figur 1. Arnsteins "A Ladder of Citizen Participation" (1969).....</i>	<i>21</i>
<i>Figur 2. Harts (1992) "Ladder of.....</i>	<i>21</i>
<i>Figur 3. SKL:s delaktighetstrappa (2019)</i>	<i>22</i>
<i>Figur 4. Tidslinjen för datainsamling.....</i>	<i>26</i>
<i>Figur 6. Visualisering av Helsingborgs ungdomsråds plats i kommunen organisation</i>	<i>32</i>
<i>Figur 7. Visualisering av relationen mellan Ungomsfullmäktige Ängelholm och Ängelholms kommun.....</i>	<i>34</i>
<i>Figur 8. Ungdomsrådets nivåer av inflytande på Arnsteins (1969) och Harts (1992) delaktighetsstegar.....</i>	<i>44</i>

1 Inledning

Första veckorna i ny klass i ny skola utan skolgård. Solen skiner, lektionen är slut och tjugo osäkra tolvåringar springer till den närliggande lekplatsen för att på olika kreativa sätt använda redskapen för att lära känna varandra, ha roligt och få tiden att gå. Några gungar, andra sitter på klätterställningen och vissa tävlar om vem som kan stå längst på snurran. Några månader senare har klassen hittat sin plats i skolans lokaler och tiden på lekplatsen är ett minne blott, men utgör en gemensam grund för klassen att stå på.

Berättelsen beskriver mina första veckor i årskurs sex på en högstadieskola. Minnet gjorde sig påmint när jag läste Patsy Eubanks Owens (2018) forskning om hur äldre barn och ungdomar känner sig ovälkomna på och exkluderade från parker. Upplevelsen grundas delvis i att parker och lekplatser inte är designade för ungdomar och att deras kreativa sätt att använda redskapen uppfattas som ”fel” av vuxna som därför ber dem att gå därifrån. Jag minns inte om vi kände oss ovälkomna, men jag minns hur viktig lekplatsen var för klassens gemensamma identitetsskapande och kan relatera till Owens slutsats om att unga ibland bara vill ha roligt och få vara barn. Misstänksamheten och exkluderingen som ungdomar möter i det offentliga rummet beror bland annat på att deras sätt att använda rummet hamnar i konflikt med intressena hos andra grupper (Lieberg, 1995; Owens, 2002). En ytterligare aspekt i detta är att ungdomar i många fall inte har andra rum att vistas och mötas i, samt att offentliga rum spelar en viktig roll i deras utveckling (Lieberg, 1995; Owens, 2020). Det är en av anledningarna till att det är viktigt att det offentliga rummet utformas på ett sätt som kan uppfylla ungdomarnas behov, vilket ställer krav på att ungdomars perspektiv och åsikter inkluderas i design och planering. Samtidigt visar forskning att planering och policys ofta utgår från de vuxnas behov och att barn och ungdomars perspektiv förbises (Corkery & Bishop, 2020; Frank, 2006; Owens, 2002). Även om yngre barn också exkluderas från beslut och design inkluderas deras utveckling och behov i utformandet av till exempel lekplatser, medan ungdomars utveckling och behov förbises trots att även deras utveckling gynnas av en stödjande fysisk miljö (Owens, 2020).

När barn och ungdomar stängs ute från planeringsprocesser och politiska processer, hindras de från att använda sina medborgerliga rättigheter (Checkoway, 2011; Corkery & Bishop, 2020). Deltagande för barn och unga har blivit allt mer aktuell sedan Barnkonventionen blev svensk lag 2020. Barnkonventionen betonar inte specifikt deltagande, men artikel 12 som innebär att barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som berör dem uppfattas ofta syfta på just deltagande. Införandet av Barnkonventionen som lag innebär att barn och unga inte längre kan förbises i deltagande/deltagandebaserad planering utan måste inkluderas (Rodela & Norss, 2023). Det finns många fördelar med deltagande för barn och unga – både för individerna och i samhället i stort. Genom att involvera barn och unga kan de bidra med expertis, idéer och lösningar som annars hade förbisetts (Checkoway, 2011; Derr & Kovács, 2017; Owens, 2018). Dessutom stärker deltagandet det demokratiska samhället och de unga som deltar lär sig att bli engagerade medborgare och en del i samhället (Checkoway, 2011; Owens, 2020; Palmy David & Buchanan, 2020). Det är även viktigt att skapa förutsättningar för meningsfullt deltagande för barn och ungdomar eftersom deras perspektiv, förslag och stöd kan göra stor skillnad i att

få en hållbar utveckling (Cushing, 2015). Trots att det finns en ökad medvetenhet om att barn och unga exkluderas och om värdena de kan tillföra i deltagandeprocesser fortsätter de i hög utsträckning att stängas ute (Botchwey et al., 2019). Även om både barn och ungdomar utestängs och förbises gäller det än mer ungdomar som befinner sig i en slags övergångsfas från att vara barn till vuxen. För att ungdomars särskilda behov inte ska förbises är det därför viktigt att extra fokus läggs på gruppen och att de inkluderas i deltagandeprocesser (Frank, 2006; Smaniotto Costa et al., 2021).

I Sverige saknas det lagstiftning och nationella riktlinjer för hur ungdomsdeltagande (och barndeltagande) ska se ut och Rodela och Norss (2023) menar att de lokala skillnaderna är stora. Behovet av möjligheter för ungdomsdeltagande är stort, men frågan är hur det ska ske och hur ungdomars röster ska göras hörda i en hållbar stadsutveckling. En metod för att involvera ungdomar är genom ungdomsråd, vilka är opolitiska plattformar för ungdomar att lyfta sina åsikter och idéer om frågor i sin hemkommun. Ungdomsråd kan vara organiserade på olika sätt och rikta sig till olika åldrar. Åldersgränsen för ledamöter varierar mellan olika ungdomsråd, men rör sig ofta inom spannet tretton till tjugo år. Av Skånes trettiofyra kommuner har fjorton av dem ungdomsråd och tre till har ungdomsråd som drivs av Tillsammans i förening (TIF) Skåne. Två av kommunerna med ungdomsråd är Helsingborgs stad vars ungdomsråd består av ungdomar mellan 15–20 år och Ängelholms kommun som har ett Ungdomsfullmäktige för ungdomar på högstadiet och gymnasiet.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling. Studien utgår från ungdomarnas egna erfarenheter och upplevelser om ungdomsrådets möjligheter till inflytande. För att kunna uppnå syftet har studien utformats som en fallstudie med semistrukturerade intervjuer som huvudmetod. I fallstudien har Helsingborgs ungdomsråd och Ungdomsfullmäktige Ängelholm undersökts.

För att uppnå syftet ska jag undersöka följande frågeställningar:

- *Vilken roll har ungdomsråden i kommunernas utveckling?*
- *Vilka möjligheter till inflytande har ungdomar genom ungdomsråden?*
- *Hur upplever ungdomar och politiker ungdomsråden som forum för ungdomsinflytande?*

1.2 Avgränsning

Uppsatsen avgränsas till att beröra ungdomar i åldern 13–20 år (en diskussion om definitionen återfinns under 2.1 *Vad är en ungdom?*) och två kommuner i Skåne. Studien avgränsas till två kommuner för att kunna göra en djupare analys av ungdomsrådets roll i kommunerna. Fler studieobjekt hade på grund av uppsatsens omfattning endast kunnat ge en överskådlig och yttlig bild av ungdomsrådets organisation, funktion och inflytande. Det finns många sätt att göra ungdomar delaktiga i stadsutvecklingen, men denna studie avgränsas till att specifikt undersöka

ungdomsråd som forum för ungdomsdeltagande. Fokus i studien ligger på ungdomarnas upplevelse av sina möjligheter att göra sina röster hörda och inte på att göra en faktisk utvärdering av hur deras åsikter, förslag och idéer implementerats i stadsutvecklingen. Även om det senare har en stor betydelse kan det argumenteras för att ungdomarnas egna uppfattningar och upplevelser av sitt inflytande är lika angeläget eftersom det är en viktig del i att skapa legitimitet för ungdomsrådet samt skapa en fortsatt tilltro till och engagemang i det demokratiska samhället.

1.3 Begreppsförklaringar

För att förstå uppsatsen och ungdomsdeltagande behöver följande nyckelbegrepp definieras och förstås. Jag använder mig av Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors (MUCF, 2019) definition av inflytande och delaktighet. *Inflytande* syftar enligt deras definition på individens och grupperns möjligheter att påverka olika situationer och inkluderar till exempel att röstberättigade medborgare röstar i allmänna val. För att det ska räknas som inflytande behöver beslutsfattare låta sig påverkas av de synpunkter som förs fram. *Delaktighet* handlar om att involverad i olika beslutsprocesser och känslorna som en individ får av att vara delaktig, vilket ofta är att känna sig som en del av samhället (MUCF, 2019). I den här uppsatsen kommer delaktighet och deltagande att användas som likvärdiga begrepp. Avslutningsvis definieras *ungdom* som individer i åldern 13–20 år, vilket baseras på forskning och åldersspannen för de undersökta ungdomsråden. En mer utvecklad förklaring till definitionen återfinns i del 2.1 Vad är en *ungdom*?

1.4 Uppsatsens disposition

Uppsatsens nästa avsnitt, *Översikt över ungdomsdeltagande*, ger bland annat en beskrivning av ungdomsdeltagande i både en internationell och svensk kontext, fenomenet ungdomsråd och de delaktighetsmodeller som används i diskussionen. I del 3 *Metod* diskuteras studiens forskningsstrategi och metoder för datainsamling. I efterkommande *Resultat* presenteras resultatet om ungdomsråden i Ängelholm och Helsingborg samt om hur ungdomarna upplever ungdomsråden. Därpå följer *Diskussion* där resultatet diskuteras i förhållande till forskningen som beskrivits i översikt av ungdomsdeltagande. Uppsatsen avslutas med *Slutsats* som presenterar studiens slutsatser, och ger förslag på rekommendationer samt vidare forskning.

2 Översikt över ungdomsdeltagande

I följande avsnitt presenteras den forskning som kommer ligga till grund för diskussionen av det empiriska materialet och som används för uppnå studiens syfte att förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling. Avsnittet inleds med en förklaring av begreppet ungdom och fortsätter med en genomgång av ungdomsdeltagandes fördelar, barriärer och nyckelfaktorer, samt hur ungdomsdeltagande ser ut i Sverige. Därpå beskrivs inflytandeforumet ungdomsråd. Avslutningsvis diskuteras makt och de tre delaktighetsmodeller som kommer användas för att undersöka ungdomsrådets möjligheter till inflytande.

2.1 Vad är en ungdom?

För att kunna undersöka ungdomsdeltagande är det nödvändigt att definiera och avgränsa vad som menas med ungdom. Det finns ingen universell definition av begreppet och vad som räknas som ungdom verkar definieras utifrån syfte för en specifik användning. Palmy David och Buchanan (2020) lyfter att FN och Världsbanken syftar på åldern 15–24 år i sina statistiska undersökningar. I sin studie använder sig författarna av åldersspannet 10–24 år medan Passon et al (2008) definierar ungdomar från tonåren till tidig tjugooårsålder, vilket stämmer överens med den svenska myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF, 2021) definition av unga som personer mellan 13–25 år. Som tidigare nämnts definieras ungdomar i min studie som individer i åldern 13–20 år. Det är samtidigt viktigt att ha i åtanke att det finns stora skillnader mellan en trettonåring och en tjugooåring när det kommer till exempelvis rösträtt, skolplikt, sätt att använda det offentliga rummet och intellektuell samt fysisk utveckling.

Ungdomar har länge setts som ett problem som ska lösas och som en grupp som är mindre kapabla att vara med i deltagandeprocesser än vuxna (Frank, 2006; Palmy David & Buchanan, 2020). Synen på ungdomar som problem blir särskilt tydlig i relation till barn. Medan vuxna och offentligheten är inriktad på att skydda barn från faror och olyckor, är det omgivningen och den fysiska miljön som ska skyddas från ungdomarna (Passon et al., 2008). Synen på ungdom som ett problem uppkom i Sverige redan i slutet av 1800-talet i samband med kriminalitet och gängbildning, och fick särskilt fäste i vetenskapen under mellankrigstiden (Lieberg, 1992). Denna negativa syn förstärks och reproduceras när resurser inriktas på program som syftar till att hantera problematiska ungdomar, vilket innebär att både vuxna och ungdomar inte ser ungdomar som en grupp som kan bidra i deltagandeprocesser och skapa förändring (Passon et al., 2008).

2.2 Ungdomsdeltagande

Under denna rubrik beskrivs ungdomsdeltagandets styrkor, utmaningar, nyckelaspekter och koppling till hållbar stadsutveckling. Mycket av den forskning som finns om deltagande handlar om barn eller både barn- och ungdomar. Eftersom endast en liten del av forskningen specifikt berör ungdomar kommer jag i följande avsnitt om ungdomsdeltagande även inkludera forskning om barndeltagande.

2.2.1 Varför ungdomsdeltagande?

Det finns många argument för att arbeta med ungdomsdeltagande i stadsutvecklingen. En del argument, som att inkludera lokal kunskap för att förbättra beslut, ta reda på allmänhetens preferenser och få en mer rättvis process och utgång, är inte unika för ungdomsdeltagande utan gäller även för allmänt medborgardeltagande (Cushing, 2015). Samtidigt finns det flera argument som är specifika för ungdomar och till stor del kan kopplas till ungdomars utveckling, behov och medborgerliga status. Barn- och ungdomar är underrepresenterade i stadsutvecklingen (Checkoway, 2011) och även om tjänstepersoner, politiker och andra vuxna menar att det är tillräckligt att ta hänsyn till ungas behov är det inte det eftersom ungdomars behov, önskningsar och sätt att använda den fysiska miljön skiljer sig åt från vuxna. Därav är det viktigt att involvera ungdomar i beslutsfattandet (Frank, 2006; Palmy David & Buchanan, 2020; Passon et al., 2008). En stadsutveckling som inte involverar ungdomar riskerar att skapa en fysisk miljö som inte kan möta ungdomars behov (Corkery & Bishop, 2020). Det är viktigt att förstå att ungdomar är experter på att vara ungdomar och att deras expertis, perspektiv och idéer har ett stort värde i deltagandeprocesser, så väl för processen i sig som för slutprodukten och för deltagarna (Owens, 2018). Ungdomsdeltagande är även viktigt ur ett demokratiskt perspektiv eftersom ungdomar under 18 år saknar rösträtt och på så sätt inte har möjlighet att rösta om sådant som får stora konsekvenser för deras liv (Passon et al., 2008). Till skillnad från vuxna som representeras och kan göra sina röster hörda genom den representativa demokratin stängs ungdomar ute från politiska processer och saknar demokratiska rättigheter (Bessant, 2003). Dessutom är unga underrepresenterade på samtliga politiska nivåer i Sverige (MUCF, 2021).

Ungdomsdeltagande gynnar även både ungdomarna som deltar och det demokratiska samhället. Frank (2006) menar att faktumet att barn och ungdomar är i en utvecklingsfas innebär att många fördelar förstärks. Ungdomsdeltagande stödjer deltagarnas emotionella och intellektuella utveckling (Checkoway, 2011; Owens, 2020; Palmy David & Buchanan, 2020). Dessutom får de kunskaper, färdigheter och stärkt självkänsla. Men, dessa positiva effekter sker endast när deltagandet görs rätt (Owens, 2018), vilket även gäller för de fall där ungdomsdeltagande stärker det demokratiska samhället (Checkoway, 2011). Genom att ungdomar får vara delaktiga i beslutsfattande och stadsutveckling lär de sig att ta ett socialt ansvar och kan utveckla ett intresse för medborgerliga frågor (Owens, 2018). De känner också att de är en del av samhället (Owens, 2020). En annan betydande effekt av ungdomsdeltagande är att det formar ungdomens uppfattning om sin egen roll i att påverka stadens design och utveckling, samt påverkar deras syn på och förtroende för styrning, politik och myndigheter (Derr & Kovács, 2017).

2.2.2 Hållbar stadsutveckling

Ytterligare ett argument för ungdomsdeltagande, och medborgardeltagande i stort, är att det behövs för en hållbar utveckling. Svedin et al. (2014) menar att medborgardeltagande och att ta ett socialt ansvar är avgörande för arbetet med hållbar utveckling. Även Derr et al. (2018) lyfter vikten av medborgardeltagande och i synnerlighet barns och ungdomars deltagande. Vidare menar Derr et al. att en del i hållbar utveckling är att vi är medvetna om hur våra handlingar påverkar planeten, förstår vikten av att inkludera social rättvisa och ser oss som en del av samhället. Dessa aspekter kan, som tidigare nämnts, utvecklas och stärkas hos barn och ungdomar genom välutformade och lyckade deltagandeprocesser. Betydelsen av medborgar- och ungdomsdeltagande för hållbar utveckling har även att göra med själva begreppets natur. Hållbar utveckling är enligt Hedenfelt (2013) ett normativt begrepp och därför kan situationen som begreppet används i styra vilken innebörd hållbar utveckling får. Dess normativa karaktär tillsammans med att hållbar utveckling spelar en stor del i hur vi utvecklar, arbetar med och organiserar vårt samhälle leder till att de som bestämmer vad hållbar utveckling innebär har stort inflytande över samhällsutvecklingen. Av denna anledning är det viktigt att olika människor kan delta i dialogen om arbetet med hållbar utveckling och att olika perspektiv sammanförs (Hedenfelt, 2013). Eftersom de som definierar hållbar utveckling styr samhällsutvecklingen finns det ett behov av att även ungdomar får komma till tals i arbetet med och definitionen av hållbar utveckling. I synnerhet i förhållande till att Frank (2006) poängterar att unga är den grupp som kommer leva längst med konsekvenserna av de beslut vi tar idag.

2.2.3 Barriärer och utmaningar

Trots att argumenten för ungdomsdeltagande är många och vedertagna sedan flera år tillbaka har ungdomsdeltagande inte fått ett stort genomslag inom stadsutvecklingen, vilket visar på att det finns stora hinder för att implementera ungdomsdeltagande på en bred front (Frank, 2006). För att tydliggöra vilka barriärer och utmaningar som finns har jag delat in dessa i fyra huvudsakliga kategorier: *negativ syn på barn och ungdomar*; *svårt att involvera ungdomar*; *bristande kunskap hos planerare, politiker och övriga aktörer*; *struktur och organisation* (Tabell 1) De fyra kategorierna hänger tätt samman och har en stark påverkan på varandra. Den första barriären *negativ syn på barn och ungdomar* kan kopplas samman med bilden av barn och ungdomar som ett problem som behöver lösas och det fokus som funnits på deras svagheter (Damon, 2004; Passon et al., 2008). Den negativa synen innebär att barn och ungdomar ses som mindre kapabla och kvalificerade än vuxna. Det finns en uppfattning om att barn och ungdomar saknar de kunskaper och färdigheter som krävs för att kunna delta i deltagandeprocesser och bidra med positivt värde (Checkoway, 2011; Palmy David & Buchanan, 2020). Ett resultat av denna negativa syn på ungdomar är att den förstärker den ojämna maktrelation som finns mellan ungdomar och vuxna. Maktobalansen är en stor utmaning för ungdomsdeltagande (Kim, 2016). En del i den negativa synen kan ha att göra med ”adultism”, vilket innebär att vuxna anser sig har rätt att bestämma över barn baserat på vuxnas fördomar om barn och ungdomar samt att vuxna ser sig som mer kompetenta. Fördomarna, makten vuxna utövar och den negativa synen förs över på barn och ungdomar och påverkar deras bild av sig själva (Checkoway, 2011). På så sätt är den negativa synen tätt sammanvävd med kategorin *svårt att involvera barn och ungdomar*.

Tabell 1 visar fyra kategorier av barriärer för ungdomsdeltagande. Barriärerna hänger i stor utsträckning ihop. Exempelvis påverkar en negativ syn på barn och ungdomar att det blir svårt att involvera ungdomar.

BARRIÄRER	EXEMPEL	REFERENS
Negativ syn på barn och ungdomar	Tror att barn och ungdomar saknar kunskap och förmågor samt är underkvalificerade	Cele & van der Burgt, 2015; Checkoway, 2011; Palmy David & Buchanan, 2020; Passon et al., 2008
Svårt att involvera ungdomar	De kan vara svåra att nå och unga ser sig inte som intressenter.	Checkoway, 2011; Cushing, 2015; Heinrich & Million, 2016
Bristande kunskap hos planerare, politiker och övriga aktörer.	Saknar erfarenheter, ser inget behov av ungdomsdeltagande och tror att vuxna kan representera barn och unga	Cele & van der Burgt, 2015; Heinrich & Million, 2016; Palmy David & Buchanan, 2020
Struktur och organisation	Planprocessens komplexitet, brist på tid och resurser samt att deltagandet inte är meningsfullt.	Cele & van der Burgt, 2015; Cushing, 2015; Heinrich & Million, 2016; Palmy David & Buchanan, 2020; Passon et al., 2008

När den negativa bilden internaliseras av barn och ungdomar blir resultatet att de inte ser sig själva som en intressentgrupp eller som kapabla att delta och skapa förändring. När de tänker att de kan påverka vet de ofta inte hur (Checkoway, 2011). Barn och ungdomar räknar inte med att det ska finnas deltagandeprocesser som de kan vara med i och de kräver inte heller det, vilket bland annat beror på att de inte inser det positiva värde de kan bidra med. En annan aspekt är att barn och ungdomar inte förväntar sig att deras åsikter och förslag ska tas på allvar. Utöver att synen på barn och ungdomar påverkar deras benägenhet att delta kan exempelvis skola, läxor och fritidsaktiviteter utgöra ett hinder (Cushing, 2015). Ungdomar är en grupp som kan vara svåra att nå (Heinrich & Million, 2016) och de som deltar i formella deltagandeaktiviteter är sällan representativa, utan utgör en mindre del aktiva ungdomar som vanligtvis har högre socioekonomisk status än majoriteten. Andra ungdomar är nödvändigtvis inte mindre aktiva, men det är vanligare att de deltar i mindre formella deltagandeaktiviteter (Checkoway, 2011). Utmaningen med representativitet är inte unikt bland ungdomar och gäller även allmänt medborgardeltagande eftersom resursstarka individer har större tendens att delta. Det är därför viktigt att ha i åtanke att de som deltar inte representerar alla och att aktivt söka upp de grupper som är underrepresenterade (Lindholm, 2015).

Bristande kunskap hos planerare, politiker och andra aktörer är även den sammanknuten med en negativ syn på barn och ungdomar eftersom den negativa synen påverkar planerare, politikere och andra aktörers uppfattning om behovet av att inkludera barn och ungdomar.

Planerare, politiker och andra aktörer saknar kunskap om barn och ungdomars kompetens och förmåga att delta i deltagandeprocesser (Cele & van der Burgt, 2015). Barn och, i synnerhet, ungdomar har förmågan att komma med informerade förslag, förstå komplexa problem och ha en dialog med olika människor med olika perspektiv och erfarenheter. De är därför fullt kapabla att delta i planeringsaktiviteter och dialoger om stadsutveckling (Derr & Kovács, 2017; Frank, 2006; Passon et al., 2008). Om de saknar kunskap och förmågor behöver dessa byggas upp istället för att ses som ett hinder för deltagande (Palmy David & Buchanan, 2020). Svårigheter att förstå tekniska termer och planeringsprocessens komplexitet är dessutom inte unikt för barn och ungdomar utan gäller även vuxna (Roberts, 2004). Smaniotto Costa et al. (2021) betonar att ungdomar sätter värde på att få framföra sina åsikter och diskutera med andra ungdomar, politiker och tjänstepersoner.

En utmaning är att planerare och politiker saknar erfarenheter av att arbeta med barn och ungdomar och har svårt att kommunicera med gruppen. Dessutom är det vanligt med en otydlig maktfördelning, vilket försvårar deltagandeprocessen (Heinrich & Million, 2016). En ytterligare dimension av kunskapsbristen är att planerare och politiker anser att vuxna kan representera barn och ungdomar samt att barn och ungdomars intressen och behov inkluderas utan att extra arbete behöver göras. Av den anledningen ser planerare och politiker inget behov av att involvera barn och ungdomar (Palmy David & Buchanan, 2020). Cele och van der Burgt (2015) lyfter att när planerare inte ser unga som kompetenta och sociala aktörer blir deltagandeaktiviteter som konsultation istället icke-deltagande. För att få till bra och kontinuerligt ungdomsdeltagande behövs utbildning och träning för ungdomar, planerare och politiker (Cele & van der Burgt, 2015).

Den fjärde kategorin *struktur och organisation* är starkt influerad av kunskapsnivån hos planerare, politiker och övriga aktörer eftersom dessa formar deltagandeprocesserna. En del är att ungdomsdeltagande har en låg prioritet i kommunernas arbete och budget (Palmy David & Buchanan, 2020). Ungdomsdeltagande sker sällan kontinuerligt eller systematiskt och genomförs vanligen i specifika projekt och ses som något extra. I många fall används barn- och ungdomsdeltagande som ett sätt lyfta fram ett visst projekt istället för att få till ett meningsfullt deltagande (Cele & van der Burgt, 2015). På så sätt får barn och ungdomar ett slags symboliskt värde utan att deras synpunkter, förslag och idéer inkluderas. När barn och ungdomar uppfattar sitt deltagande som symboliskt riskerar det att leda till frustration och misstro (Passon et al., 2008), vilket kan förstärka faktorerna som gör det svårt att involvera barn och ungdomar. Cushing (2015) lyfter att en deltagandeprocess måste utformas så att den är meningsfull för barn och ungdomar och att de har möjlighet att påverka. Dessa förutsättningar är även viktiga för allmänt medborgardeltagande och för att undvika att skapa en misstro mot myndigheter och det demokratiska samhället (Lindholm, 2015). Andra barriärer för ungdomsdeltagande är att planprocessens komplexitet och avsaknad av flexibilitet kan göra det svårt att involvera barn och ungdomar. Även tidsaspekten och ekonomiska resurser utgör ett hinder då ungdomsdeltagande ses som en tidskrävande och kostsam process som inte prioriteras (Cele & van der Burgt, 2015), vilket även gäller allmänt deltagande (Roberts, 2004). Avslutningsvis

framhålls en brist på kontakt mellan ungdomar och beslutsfattare som utmaning för ungdomsdeltagande (Heinrich & Million, 2016).

2.2.4 Nyckelaspekter för att lyckas med ungdomsdeltagande

För att kunna förstå ungdomsråden som forum för ungdomsdeltagande i en hållbar stadsutveckling är det relevant att lyfta nyckelaspekter för ett lyckat ungdomsdeltagande. Medan barriärer och möjligheter diskuteras i de flesta vetenskapliga artiklar om barn- och ungdomsdeltagande är nyckelaspekter inte lika vanligt förekommande. Exempelvis lyfter Heinrich och Million (2016) att det behövs mer forskning för att kunna avgöra vad som är de bästa strategierna för lyckat deltagande. De nyckelaspekter som lyfts fram har, för tydlighetens skull, delats upp i fyra kategorier: *syn på ungdomar*, *utbildning*, *vuxnas roll* och *deltagandets struktur* (Tabell 2). De första två kategorierna *syn på ungdomar* och *ungdomars syn på sig själva* samt *utbildning* är tätt sammanvävda och har även en tydlig koppling till de tidigare nämnda barriärerna om en negativ syn på ungdomar och bristfällig kunskap. För att lyckas med ungdomsdeltagande är det nödvändigt att ungdomar ses som kompetenta aktörer som kan bidra med värde till processen och slutprodukten (Checkoway, 2011; Derr & Kovács, 2017; Passon et al., 2008). Det är viktigt att lyssna och ta hänsyn till deras förslag, synpunkter och idéer i stället för att göra egna antagningar om deras preferenser och behov. En del i att ändra planerares, andra kommunala tjänstepersoners och politikerns syn på ungdomar är genom utbildning som också kan hjälpa till i mötet med ungdomar och att utforma deltagandet på ett passande sätt (Cele & van der Burgt, 2015). Utbildning och träning är även viktigt för att stärka de förmågor och färdigheter som ungdomar behöver i deltagandeprocesser (Cele & van der Burgt, 2015; Frank, 2006).

Tabell 2 visar fyra kategorier av nyckelaspekter för att få ett framgångsrikt ungdomsdeltagande. Nyckelaspekterna speglar i hög utsträckning barriärerna för ungdomsdeltagande (tabell 1) och flera av kategorierna hänger ihop.

KATEGORIER	EXEMPEL	REFERENS
<i>Syn på ungdomar och ungdomars syn på sig själva</i>	Se unga som kompetenta och som en resurs. Förstå att de bidrar med värde.	Cele & van der Burgt, 2015; Checkoway, 2011; Derr & Kovács, 2017; Passon et al., 2008
<i>Utbildning</i>	Stärka ungas förmågor och färdigheter. Utbilda vuxna så de ser ungas värden och kan kommunicera på deras nivå.	Cele & van der Burgt, 2015; Cushing, 2015; Frank, 2006
<i>Vuxnas roll</i>	Vuxna och ungdomar arbetar tillsammans. Vuxna har en stöttande roll.	(Checkoway, 2011; Checkoway et al., 2005; Frank, 2006; Passon et al., 2008)
<i>Deltagandets struktur</i>	Deltagandet behöver vara "äkta" och meningsfullt. Ska ses som en pågående process.	(Cele & van der Burgt, 2015; Checkoway, 2011; Corkery & Bishop, 2020; Cushing, 2015; Frank, 2006)

För ett lyckat och välfungerande ungdomsdeltagande har vuxna en viktig roll i att stötta ungdomarnas arbete och arbeta *med* ungdomarna (Checkoway, 2011; Checkoway et al., 2005; Frank, 2006; Passon et al., 2008). Det är också viktigt att maktbalansen mellan ungdomar och vuxna inte ignoreras, samt att ungdomarna ges eget ansvar och reell möjlighet att framföra sina åsikter (Frank, 2006). Den sista kategorin handlar om deltagandets struktur och en avgörande aspekt är att deltagandet är på riktigt och meningsfullt för deltagarna (Cele & van der Burgt, 2015; Checkoway et al., 2005; Cushing, 2015). Upplever ungdomarna att de inte har reella möjligheter till inflytande är risken, som tidigare nämnts, att deltagandet snarare leder till frustration och en negativ inställning till framtida deltagandeprocesser (Passon et al., 2008). Detsamma gäller allmänt deltagande, och även vuxna riskerar att känna frustration och maktlöshet om de upplever att deras åsikter inte spelar någon roll (Al-khamisi, 2015; Wiberg, 2015). Därför behöver planeraren förstå syftet med deltagandet för att säkerställa att målet är att lyfta barn och ungdomars perspektiv och erfarenheter, och inte att involvera dem för syns skull. Redan från början behöver det vara bestämt hur deras idéer ska inkluderas i planerna (Cele & van der Burgt, 2015).

För att få en ökad transparens bör det redovisas hur ungdomarnas åsikter och förslag har påverkat processen, beslutsfattandet och resultatet (Corkery & Bishop, 2020). Behovet av återkoppling gäller även allmänt medborgardeltagande och en avsaknad av återkoppling riskerar att skada medborgarnas förtroende (Lindholm, 2015). När det kommer till att skapa meningsfullt deltagande kan en känsla av egenmakt stärka känslorna av tillhörighet och meningsfullhet. Dessa känslor kan även stärkas när personer samlas runt lokala landskap (Mellqvist, 2017). Den sista nyckelaspekten inom *deltagandets struktur* är att deltagandet inte blir en isolerad händelse, utan att det är en pågående process och används i fler projekt (Corkery & Bishop, 2020; Cushing, 2015), vilket Sinclair (2004) menar kan göra att deltagandet upplevs som meningsfullt.

2.3 Ungdomsråd

Ungdomsdeltagande kan utformas på många olika sätt och i den här studien ligger intresset i att undersöka ungdomsråd. Det finns ingen universell definition av ungdomsråd, men det finns en del gemensamma nämnare. När en kommun eller annan organisation har ett ungdomsråd ses ledamöterna vanligen som experter på frågor som rör ungdomar och det är främst i dessa ungdomsfrågor som de blir involverade. Även om andra frågor också påverkar ungdomars liv anses dessa ligga utanför ungdomsrådets ansvar och expertis. Vanligtvis är ungdomsråden en del av den lokala styrningen och på så sätt en formell deltagandeform där ungdomarna får en koppling till beslutsfattare. Ledamöterna träffas regelbundet eller semi-regelbundet och ungdomsråden brukar ha en samordnare eller annan vuxen som stöttar ledamöterna, håller i utbildningar och är en länk till politik och tjänstepersoner (Taft & Gordon, 2013). I de flesta fall skapar vuxna ungdomsråden för att möta uppmaningar om att lyssna på ungdomar i enlighet med barnkonventionen. Ungdomsråden blir ett sätt att utforma ett ungdomsdeltagande som en pågående process och löpande kunna få ta del av ungdomars åsikter (Matthews & Limb, 2003).

Trots att ungdomsråd blivit ett populärt verktyg för att skapa ungdomsdeltagande går åsikterna isär när det kommer till hur effektiva de är, och det finns tecken på att många ungdomsråd har stora brister och snarare döljer ungas röster än lyfter dem (Matthews, 2001). En aspekt är att det är svårt att mäta i vilken utsträckning ungdomsråden påverkar politiken och kommunens utveckling (Collins et al., 2016; Cushing & van Vliet, 2017). För att lyckas med ungdomsråd är det viktigt att ungdomarna får sätta agendan och får möjlighet att träffa beslutsfattare (Martin et al., 2007). Det behövs även en tydlig struktur som är anpassad efter ungdomarna och som ger dem en känsla av kontroll och ansvar. När ungdomsrådet konsulteras är det nödvändigt att ungdomsrådet får en återkoppling om hur deras förslag och åsikter har hanterats. Ledamöterna behöver också stöd av vuxna genom hela processen (Matthews, 2001) och träning inom bland annat ledarskap, hur den politiska processen fungerar och att se utanför sina egna intressen (Augsberger et al., 2018; Cushing & van Vliet, 2017; Matthews & Limb, 2003). För att ungdomsråden ska få reellt inflytande krävs det att vuxna ändrar de befintliga praktikerna och avsäger sig en del makt för att ungdomsrådet själva ska kunna ta beslut (Matthews, 2001). Ett sätt att ge ungdomsråden mer kontroll är att de får ansvara för sin egen budget (Augsberger et al., 2018), men samtidigt är det viktigt att de får stöd och att budgetansvaret inte överstiger deras förmågor och på så vis blir ett hinder (Matthews & Limb, 2003).

Ett exempel på ungdomsråd som har inflytande i den politiska processen och beslutsfattande är San Franciscos ungdomsråd. De kommenterar policys som tas fram och föreslår egna. Ungdomsrådet argumenterar för sina positioner inför både politiker och allmänheten, samt anordnar egna möten för att lyfta viktiga frågor i samhällsdebatten (Checkoway et al., 2005). Ungdomsråd kan vara en realistisk möjlighet att arbeta med social rättvisa på lokal nivå och de har en potential att bidra med positiva effekter för ungdomar (Collins et al., 2016). De kan också fungera som ett effektivt sätt att visa att ungdomar har förmågan att förbättra sin kommun och att de är kompetenta samhällsmedlemmar. På en individuell nivå utvecklar deltagarna ledarskapsfärdigheter och en förståelse för hur lokal styrning och politik fungerar (Cushing & van Vliet, 2017).

En utmaning för ungdomsråd är representation och representativitet. Det är därför viktigt att dessa frågor diskuteras i relation till demokrati och ansvarighet för att ge ungdomsråden legitimitet och trovärdighet (Matthews, 2001). En del i utmaningen kommer från att rekryteringsprocessen ofta går till på så sätt att ungdomarna söker sig till ungdomsråden eller blir utvalda att delta (Taft & Gordon, 2013), men även i de fall då de blir inröstade och ska representera sina skolor eller stadsdelar finns utmaningen kvar. Ungdomar uppger exempelvis att de tycker att det är svårt att representera andra ungdomars intressen (Augsberger et al., 2018). När det kommer till representativitet finns det en risk att ungdomsrådet anses vara representativa för alla ungdomar och de som står utanför ungdomsrådet därför döljs (Matthews, 2001). För att få en bredare grupp ledamöter krävs en utarbetad rekryteringsstrategi med ett tydligt mål att även nå ungdomar som vanligen inte deltar. Annars finns det en risk att social ojämlikhet förstärks genom ungdomsråden (Augsberger et al., 2018).

2.4 Ungdomsdeltagande i Sverige

I Sverige har vi en ungdomspolitik vars mål är att ”alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen” (Prop. 2013/14:191) och MUCF (2021) skriver att målet inte bara innebär att ungdomar ska kunna göra sina röster hörda utan att de ska ha verkliga chanser att ta del i och påverka politiska beslutsprocesser. En stor utmaning för Sveriges ungdomspolitik är att knappt 40% av ungdomar i åldern 16–25 vill påverka lokala frågor och att ungefär 80% av ungdomarna upplever att de inte kan lyfta fram sina åsikter till kommunala beslutsfattare. En del i att de inte vill påverka har att göra med ointresse, men främst är att de inte vet hur ska gå till väga (MUCF, 2021). Den grupp som har minst tilltro till den demokratiska processen och sina möjligheter att påverka är de som inte har varit med i några deltagandeaktiviteter. För att göra ungdomar delaktiga arbetar kommunerna med ungdomsinflytande genom exempelvis inflytandeforum, enkäter, digitala verktyg och att anställa unga. Det vanligaste är att ha någon form av inflytandeforum, som till exempel ungdomsråd, och det är ovanligt att kommuner använder sig av flera olika metoder som kompletterar varandra. Inflytandeforumen behandlar nästan uteslutande frågor som rör unga och endast ett fåtal ger möjlighet att påverka i andra frågor. Utifrån målet att ungdomar ska inflytande över samhällsutvecklingen ses det som problematiskt att de endast involveras i ungdomsfrågor (MUCF, 2019).

Sedan ungdomspolitiken antogs 2014 (Prop. 2013/14:191) har Barnkonventionen blivit svensk lag och vikten av att inkludera barn- och ungdomar under 18 år ha ökat. De rättigheter som är viktiga i diskussionen om ungdomsdeltagande är artikel 12 som innebär att barn har rätt att uttrycka sina åsikter och bli lyssnade på i frågor som rör dem, artikel 13 om barns rätt till yttrandefrihet och att uttrycka sina åsikter och artikel 15 om att barn har rätt att delta i föreningar och sammanslutningar. Barnkonventionen innebär att barn- och ungdomar ska inkluderas i den fysiska planeringen i Sverige (Rodela & Norss, 2023).

I svensk planlagstiftning finns det inte specifikt uttryckt att barn- och ungdomar ska ha inflytande, men gruppen inkluderas i formuleringen om att alla medborgare oavsett ålder ska få göra sin röst hörd i planprocessen. Det finns också en uppfattning om att våra livsmiljöer kan förbättras genom att beslutsfattare och planerare tar vara på den kunskap och erfarenhet som barn- och ungdomar har, men för att kunna göra detta krävs tid, flexibla metoder och kompetens (Boverket, 2022). Samtidigt verkar det som att kunskapen och kompetensen saknas på många håll i Sverige. Barn exkluderas till stor del från planprocesser och när de involveras är det främst genom konsultation. Även om konsultation är ett användbart verktyg är problemet att det ofta blir ett icke-deltagande eftersom tjänstepersoner och politiker upplever att det är svårt att hantera resultatet från konsultationerna i planhandlingarna och den fortsatta processen. I många fall involveras barn- och unga inte för få deras åsikter eller ge dem inflytande, utan för att framställa ett projekt som ”barnvänligt” och inkluderande (Cele & van der Burgt, 2015). Detsamma gäller ungdomsråd som sällan syftar till att ge ungdomar reellt inflytande och snarare handlar om att ungdomar är symboliskt involverade i den lokala politiken. På så sätt kan kommunen visa att de arbetar med ungdomsinflytande utan att de faktiskt utvidgar demokratin till en grupp som är underrepresenterad och i stor utsträckning saknar rösträtt. Ungdomsrådens

möjligheter som forum för ungdomsinflytande hindras av en rigid byråkrati och av lokala politikernas ovilja att lyssna (Kassman & Vamstad, 2019). Även om politikerna lyssnar upplevs återkoppling till ungdomsråden som bristfällig (MUCF, 2019).

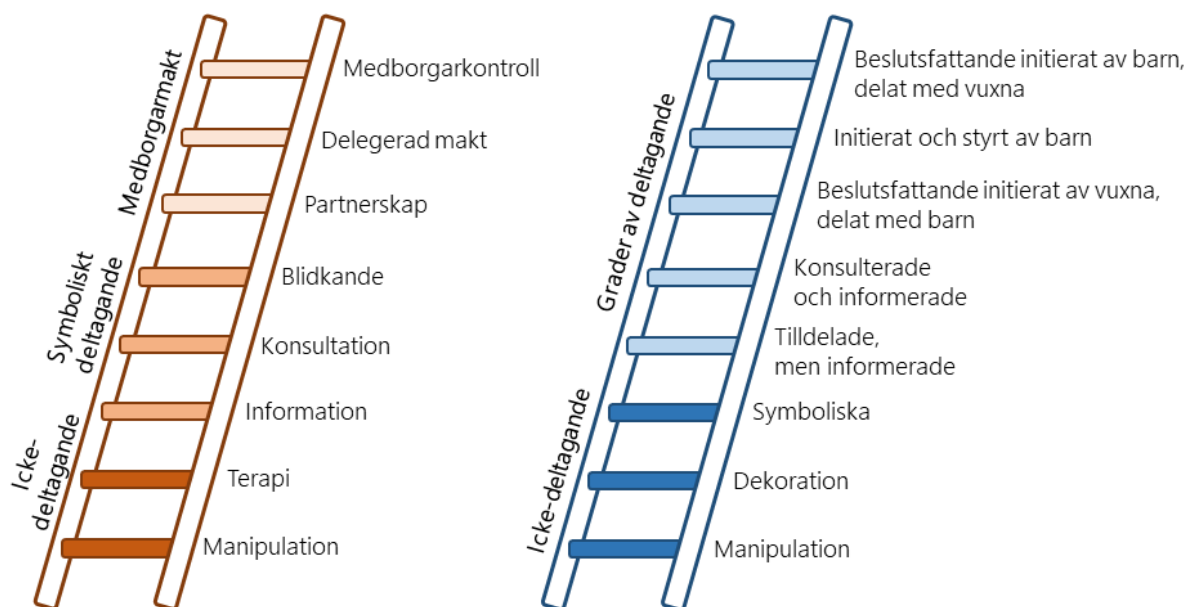
Precis som i den internationella forskningen om ungdomsdeltagande och ungdomsråd är frågan om representation och representativitet en utmaning för ungdomsråd i Sverige. De ungdomar som ingår i ungdomsråden är ofta inte representativa för alla ungdomar och består i hög utsträckning av ungdomar med högre socioekonomisk status och högutbildade svenskfödda föräldrar. I intervjuer med tjänstepersoner lyfter de att kommunerna arbetar med olika inflytandeforum för att nå olika grupper ungdomar (MUCF, 2019), men när det kommer till ungdomsråd menar Kassman och Vamstad (2019) att det inte verkar finnas några strategier för att aktivt rekrytera ungdomar som är underrepresenterade. Vidare lyfter Kassman och Vamstad att ledamöterna i många fall är mycket aktiva och att de har rekryterats till rådet för att de är aktiva. Avslutningsvis framhåller Kassman och Vamstad att ungdomsråd endast är ett sätt att involvera ungdomar och att ungdomsinflytande kanske bäst sker genom andra metoder.

2.5 Makt och modeller för delaktighet

Det finns flera modeller för att analysera deltagande och i denna studie kommer jag använda mig av tre stycken: Sherry Arnsteins (1969) *A Ladder of Citizen Participation* som används för att analysera marginaliserade gruppers inflytande; Roger Harts (1992) delaktighetsstegen som analyserar barns möjligheter till inflytande; och Sveriges kommuner och landstings [SKL] (2019) delaktighetstrappa som syftar till att systematisera svenska kommuners arbete med medborgardialoger. Delaktighetsmodellerna valdes utifrån att de finns med i Sveriges kommuner och regioners (2023) senaste rapport om dialogverktyg riktade till kommuner och regioners arbete.

En av de mest använda delaktighetsmodellerna är Arnsteins (1969) delaktighetsstegen, vilken är ett verktyg för att kritiskt analysera maktrelationer och medborgarnas faktiska inflytande i exempelvis planering. Delaktighetsstegen riktas till marginaliserade grupper, så kallade "have nots", och består av åtta steg som delats in i de tre kategorierna icke-deltagande, symboliskt deltagande och medborgarmakt (Figur 1). Icke-deltagande innebär att målet med deltagandeaktiviteterna inte är att ge medborgarna inflytande utan att på olika sätt flytta fokus från problemet eller att få medborgarna att hålla med beslutsfattarna. Information, konsultation och blickande kategoriserar Arnstein som symboliskt deltagande eftersom medborgarna i olika utsträckning får framföra sina åsikter utan att dessa behöver inkluderas i beslutsfattandet. Blickande innebär mer specifikt att en viss grupp, till exempel ungdomar, rådfrågas utan att kunna ta beslut eller får symboliska platser i exempelvis en kommitté. Den sista kategorin innefattar olika nivåer av medborgarmakt, varav den lägsta är att beslutsfattarna har sista ordet men att det sker en förhandling mellan beslutsfattare och medborgare. Den högsta nivån innebär att medborgare är den största gruppen i beslutsfattande eller har full kontroll över vissa frågor (Arnstein, 1969). Även om Arnsteins delaktighetsstegen fortfarande är populära finns det en del kritik. En svaghet med delaktighetsstegen är att den inte kan hantera eller tar hänsyn till den sociala kontexten som den används i (Collins & Ison, 2006). Delaktighetsstegen kritiserar även

för att den inte tar hänsyn till varför personer vill delta och att den utgår från att medborgarkontroll alltid är den eftersträvansvärda deltagandenivån, trots att det kanske inte alls är vad medborgarna själva vill ha (Tritter & McCallum, 2006). Delaktighetsstegen kan vara användbar för att kritiskt granska ungdomsrådets möjlighet till inflytande, men en nackdel som lyfts av Botchwey et al. (2019) är att den riktar sig till vuxna och inte är anpassad efter barn.

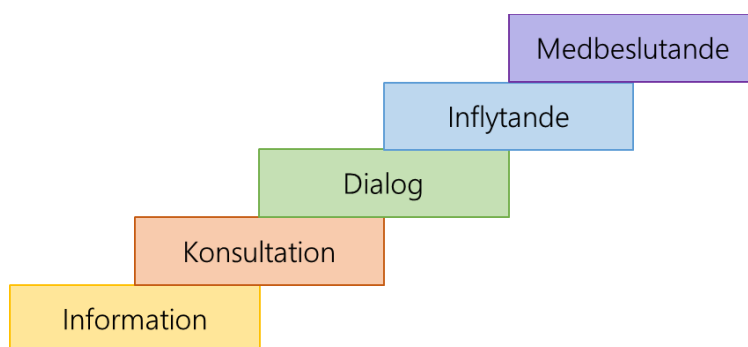
Figur 1. (t. vänster) Arnsteins "A Ladder of Citizen Participation" (1969) är ett verktyg för att analysera marginaliserade vuxnas makt och inflytande.

Figur 2. (t. höger) Harts (1992) anpassade version av Arnsteins delaktighetsstege riktar sig till mot barns delaktighet och skiljer sig från Arnsteins stege genom att den endast har två kategorier av deltagande (icke-deltagande och deltagande). Medan de högsta stegen på Arnsteins delaktighetsstege innebär att medborgarna har beslutsmandat. Bygger Harts högsta steg på att beslutsfattandet ska delas mellan barn och vuxna. Fullständig beslutsmyndighet är på så vis inte en eftersträvansvärt som högt inflytande för barn.

En alternativ modell är Roger Harts (1992) version av Arnsteins delaktighetsstege, vilken är anpassad för att analysera barn och ungas deltagande. Även Harts delaktighetsstege består av åtta steg, men med andra definitioner (Figur 2). De tre första stegen utgörs av icke-deltagande och det första steget, *manipulation*, innebär att barn och ungdomar konsulteras utan att få återkoppling och att de deltar i aktiviteter utan att ha förståelse för frågan/projektet. När barn och ungdomar används som *dekoration* har de ofta ingen förståelse för varför de deltar och har inga möjligheter att påverka. Samtidigt försöker vuxna inte manipulera dem till att tro att de kan påverka, vilket gör att det skiljer sig från manipulation. När det kommer till *symboliskt deltagande* verkar det som att unga har möjlighet att göra sin röst hörd i till exempel panelsamtal, men att de har små möjligheter att påverka diskussionen samt att det är oklart varför de valts och vilka de representerar. De lägsta nivåerna av deltagande innebär att barn och ungdomar tilldelas roller och uppgifter, men att de är informerade om vad det innebär. När de är *konsulterade och informerade* har de informerats om processen och deras förslag och synpunkter tas på allvar. Aktiviteter som är *initierade av vuxna men där besluten delas med barn* räknar Hart som äkta deltagande eftersom barnen får vara med i beslutsfattandet.

Aktiviteter *initierade och ledda av barn* sker sällan utanför barns lek, vilket bland annat beror på att vuxna är dåliga på att ta vara på barns initiativ och själva låta dem leda processen. Hart betonar att det är väldigt ovanligt att se aktiviteter som är på det högsta steget och som är *initierade av barn, beslutade med vuxna*, men menar också att det inte alltid är nödvändigt att sträva efter de högsta stegen. Möjligheterna till deltagande ska anpassas efter situationen samt barnets och ungdomens förmåga och vilja att delta (Hart, 1992). Även om Harts delaktighetsstege nyanserar Arnsteins stege menar Botchwey et al. (2019) att den främst är inriktad på barns lek och inte på planering och politik.

I en svensk kontext används ofta Sveriges kommuner och landstings (SKL, 2019) delaktighetstrappa i kommunernas arbete (Figur 3). Delaktighetstrappan togs fram år 2006 och baseras på Arnsteins delaktighetsstege, men till skillnad från den senare är delaktighetstrappan ett verktyg för att planera och kommunicera vilken typ av medborgardialog som används. SKL har därför valt att inte ta med alla steg som finns på Arnsteins delaktighetsstege och definierar dessutom information och konsultation som former av delaktighet. Delaktighetstrappan består av fem former av delaktighet och även om deltagandets omfattning varierar mellan stegen värderas de lika eftersom behovet av delaktighet skiljer sig åt mellan olika situationer. I det första steget informeras medborgarna om ett projekt och har inga möjligheter att framföra sina åsikter, medan de resterande fyra stegen bygger på olika former av medborgardialog. I konsultation och dialog får medborgarna möjlighet att tycka till, men det är endast i dialog som synpunkterna beskrivs föras in i beslutsunderlaget och inget av dem ställer krav på att deltagarna ska informeras om hur deras synpunkter har hanterats. (SKL, 2019). Den vanligaste formen av medborgardelaktighet som genomförs är konsultation (Lindholm, 2015). En kartläggning av 72 medborgardialoger som genomfördes 2000-2012 visar att endast en tiondel av dialogerna var utformade som inflytande och ingen av dem nådde upp till medbeslutande (Lydén, 2013, refererad i Tahvilzadeh, 2015).

Figur 3. Visar SKL:s delaktighetstrappa (2019) som svenska kommuner har arbetat efter sedan 2006. Till skillnad från Arnsteins (1969) och Harts (1992) delaktighetsstegar värderas inte de högre stegen som bättre än de lägre, trots att de högre stegen innebär en högre grad av delaktighet.

2.5.1 Makt i förhållande till ungdomsdeltagande

I både Arnsteins (1969) och Harts (1992) delaktighetsstegar är makt en viktig faktor. Arnstein (1969) vill med sin stege belysa maktobalansen mellan de som har makt och så kallade ”have nots” som saknar makt. Vidare lyfter Arnstein att medborgardelaktighet är en omfördelning av makt där ”have nots” får inflytande de tidigare saknat. Även Harts (1992) delaktighetsstege inkluderar ett maktperspektiv och han menar att makten ska delas mellan vuxna och barn. Gemensamt för stegarna är att makt i de flesta fall är något som ges till de utan makt. I det här fallet från vuxna till ungdomar. Ett perspektiv på maktrelationen lyfts fram av Shier et al. (2014) som menar att:

Even if adults decide to ‘share’ some of their power with young people, in itself this is not real empowerment, because power given in this way can just as easily be taken away if the person concerned is not able to take control of this power in their own right. (s. 11–12)

Denna problematik finns också i allmänt medborgardeltagande eftersom initiativet i nästan alla fall tas av myndigheterna är förutsättningarna ojämlika redan från början, vilket skapar en skev maktbalans (Listerborn, 2015). De vuxna har dessutom en större makt på grund av sin ålder, livserfarenhet, utbildningsnivå och arbete, vilket påverkar relationen till ungdomar. En risk är att det leder till att ungdomarna känner att de måste hålla med de vuxna för att passa in och godkännas (Krane et al., 2021) Som tidigare nämnts är en stor utmaning med olika former av deltagande just maktobalansen mellan ungdomarna som deltar och de vuxna som driver initiativet (Kim, 2016). Därför måste den ojämlika maktrelationen diskuteras och hanteras för att få ett fungerande och meningsfullt ungdomsdeltagande (Frank, 2006).

3 Metod

I avsnittet presenteras forskningsdesignen och de metoder som har använts för att undersöka ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling. Avsnittet inleds med en beskrivning av forskningsdesign och val av fall. Därpå diskuteras metoderna för datainsamling och avslutningsvis beskrivs metoden för analys av data.

3.1 Forskningsdesign

För att kunna förstå ungdomsrådets roll i att ge ungdomar inflytande i en hållbar stadsutveckling valdes fallstudie som forskningsstrategi. Fallstudiens snäva avgränsning och fokus på ett fall innebär enligt Denscombe (2014) att det är möjligt att gå till djupet med ett fenomen och kunna se helheten istället för att endast se en aspekt av fallet. Vidare menar Denscombe att fallstudien syftar på att undersöka relationer och sociala processer. Fallstudien är därför en lämplig strategi för min studie eftersom jag behöver gå till djupet med ungdomsråd för att kunna undersöka komplexiteten och ungdomars möjlighet till inflytande genom ungdomsråden. En fördel med fallstudien är att den inte bygger på en specifik metod och att det går att kombinera olika metoder (Denscombe, 2014). Möjligheten att använda flera olika metoder bör tas tillvara på eftersom det på så sätt är möjligt att samla in data från olika källor och få flera perspektiv på fallet (Perry, 2013). I undersökningen av ungdomsråd använde jag mig därför av fyra olika metoder: semi-strukturerade intervjuer, studiebesök, frågeformulär och dokumentstudie. Huvudmetoden var de semi-strukturerade intervjuerna som gick på djupet med intervjupersonernas upplevelser, medan studiebesök, frågeformulär och dokumentstudie användes som kompletterande metoder.

En vanlig kritik mot fallstudier är att det inte går att generalisera från fallstudier eftersom de är snävt avgränsade och att deras bidrag till forskningen därför kan ifrågasättas. Samtidigt är det inte alltid nödvändigt att generalisera och det finns även ett värde i att lyfta fram exempel. Dessutom är det ofta möjligt att generalisera även från ett fall (Flyvbjerg, 2006). I denna studie hanteras frågan om generaliseringsbarhet genom att resultatet diskuteras i förhållande till tidigare forskning om ungdomsråd, vilket betyder att fallstudien sätts i en större kontext. Flyvbjerg menar att det finns en missuppfattning om att fallstudien är mer subjektiv än andra forskningsstrategier och innebär en större risk att forskaren försöker verifiera sina egna uppfattningar. Även om risken för subjektivitet och bias inte är större än med andra strategier är den viktig att bemöta. För att synliggöra mina förutfattade meningar skrevs dessa därför ner, vilket Fangen (2011) beskriver som en bra strategi för att bli medveten om sina fördomar.

I min forskningsdesign inspireras jag även av fenomenologin eftersom den syftar till att undersöka individers upplevelser, erfarenheter och känslor (Denscombe, 2014) och jag är intresserad av att förstå ungdomarnas upplevelse av ungdomsrådets möjligheter till inflytande. Inom den traditionella fenomenologin används ett induktivt förhållningssätt där empirin är utgångspunkten medan tidigare forskning och teorier läggs åt sidan i forskningsprocessen (Szklański, 2019). I min studie har jag valt att inte strikt följa den fenomenologiska traditionen

eftersom jag ser ett värde i att använda tidigare forskning för att få en djupare förståelse för fenomenet och kunna ställa relevanta frågor till deltagarna. Därtill hade det krävts att jag skulle lägga mer tid på att samla material till studien än vad jag hade till mitt förfogande.

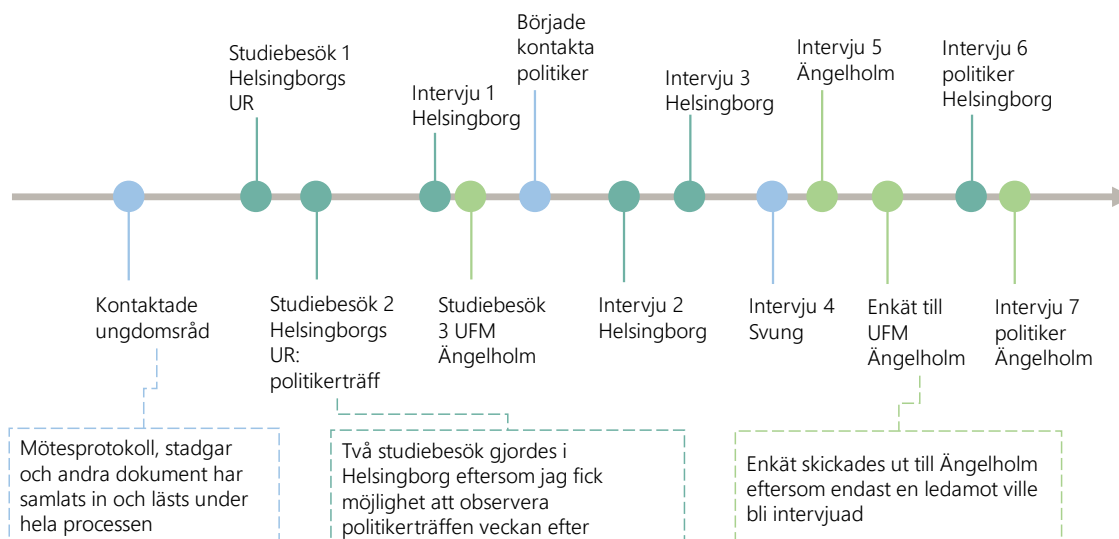
3.2 Val av fall

Valet att undersöka ungdomsråd som forum för ungdomsinflytande, och mer specifikt ungdomsråden i Helsingborg och Ängelholm, innebär att fallstudien har en tydlig avgränsning, vilket Denscombe (2014) lyfter som en viktig aspekt för att kunna genomföra en fallstudie. Valet av fall motiveras utifrån Flyvbjergs (2006) informations-orienterade strategi som syftar till att maximera informationen som kan samlas in från de valda fallen, samt utifrån två av Denscombes (2014) strategier vid val av ett fall: unika möjligheter och bekvämlighet.

För att kunna göra ett väl avvägt urval gjordes först en kartläggning av ungdomsråden i Skåne baserat på kommunernas hemsidor, vilket visade att fjorton av kommunerna har ungdomsråd (bilaga 1). För att kunna möjliggöra studiebesök, fysiska intervjuer och enklare kunna skapa kontakt avgränsades urvalet av bekvämlighetskäl till nordvästra Skåne. Helsingborgs ungdomsråd valdes för den unika möjligheten att de har öppna möten två gånger i månaden, vilket ökade sannolikheten att jag skulle kunna delta på ett möte. Helsingborgs kommun är också den kommun i nordvästra Skåne med störst befolkningmängd och dess ungdomsråd hade något högre åldersgräns än resten av kommunerna. Ett alternativ hade här varit att välja en kommun med motsatta förutsättningar, exempelvis Perstorp för att få två mycket olika studieområden. Flyvbjerg (2006) benämner ett sådant urval som maximalt variationsurval, vilket består av tre till fyra studieobjekt som skiljer sig mycket åt. Istället för att välja en kommun med lägre befolkningmängd valdes Ängelholm utifrån att kommunen har ungdomsfullmäktige istället för ungdomsråd som är mer vanligt förekommande. Två fall valdes för att ett rikare underlag och fler perspektiv på ungdomsråd och ungdomsinflytande, och inte för att uppnå representativitet, vilket Perry (2013) understryker att flera fall inte på något sätt garanterar.

3.3 Insamling av data

I följande avsnitt beskrivs vilka metoder som har valts och hur de hänger ihop. Datainsamlingen bestod av studiebesök, semistrukturerade intervjuer, frågeformulär och dokumentstudie och i nedanstående Figur 4 har jag visualiserat processen för datainsamling i en tidslinje som visar ordningen momenten har genomförts i. Dokumentstudien har genomförts kontinuerligt under studiens gång och har därför inte fått en markering i tidslinjen.

Figur 4. Visar tidslinjen för datainsamling. Notera att enkäten kom in senare i processen och endast skickades ut till ungdomar i Ängelholm. Anledningen var att dessa inte ville intervjuas, men uppgav att de kunde svara på enkät.

3.3.1 Studiebesök

I ett första steg att undersöka ungdomsråden och initiera kontakt med ledamöterna genomfördes studiebesök med inspiration från deltagande observation, vilket av Fangen (2011) beskrivs som att forskaren är delaktig i den sociala interaktionen istället för att observera på avstånd. Vid deltagande observation anpassar sig forskaren efter situationen genom att till exempel småprata med deltagarna eller delta i aktiviteterna. Hur mycket forskaren deltar varierar efter studiens syfte och det är upp till forskaren att hitta en balans mellan att delta och observera. De största fördelarna med deltagande observation uppkommer under längre fältstudier som innebär att forskaren får bättre förståelse för deltagarna, bygger upp tillit och kan få tillgång till sådant som deltagarna inte vill uppge i intervjuer. Samtidigt kan även kortare deltagande observationer vara värdefulla och exempelvis innebära att intervjufrågor kan baseras på det som forskaren observerat (Fangen, 2011). Deltagande observation valdes eftersom metoden gör det möjligt att skapa, om än flyktig, tillit och en mer bekväm situation för ledamöterna genom att jag anpassade mig till ungdomsrådets sociala kontext och deltog i interaktionerna.

Mina deltagande observationer genomfördes endast under en kort period och kunde därför inte uppnå de långsiktiga fördelarna, men skapade ändå möjlighet för mig att inleda kontakt med ungdomarna i ungdomsråden, samordnare och närvarande politiker. Dessutom fick jag en inblick i hur ungdomsrådets möten gick till, vilka ämnen som diskuterades och vilka frågor som kunde vara relevanta att ställa i kommande intervjuer. Vid deltagande observation kan forskaren anamma olika roller, vilka Denscombe (2014) beskriver som totalt deltagande, deltagande under normala förhållanden och deltagande som observatör. Jag valde att ta rollen som deltagande observatör eftersom den enligt Denscombe innebär att forskaren informerar de som observeras och sedan ”skuggar dem”. Även om det innebar att jag hade större påverkan på situationen valdes rollen eftersom den innebar att samtycke kunde inhämtas från ledamöterna. Dessutom hade det inte varit möjligt för mig som vuxen att ”smälta” in bland ungdomarna och ta rollen som deltagare. En utmaning med att observera är vad Denscombe benämner som

observatörseffekten som innebär att deltagarna betar sig annorlunda under observationerna. Svagheten försöktes överbryggas genom deltagande observation och att jag som forskare anpassade mig efter situationen.

Datainsamlingen (Figur 4) inleddes med studiebesöken hos ungdomsråden för att ge mig inspiration och en ökad förståelse för hur mötena ser ut. Under dessa studiebesök hade tidigare forskning gett mig en förförståelse för ungdomsråd, men samtidigt försökte jag ha ett öppet sinne för att inte missa något eller låta mina förutfattade meningar färga resultatet. I Helsingborg genomfördes två studiebesök eftersom jag fick möjligheten att både delta på ungdomsledamöternas möte och på ett politikermöte där ungdomsledamöterna träffade de vuxna politiska ledamöterna. Från studiebesöken fick jag idéer på vilka frågor jag skulle ställa under intervjuerna.

3.3.2 Semistrukturerade intervjuer och frågeformulär

För att kunna ta del av ungdomars upplevelse av ungdomsdeltagande valde jag den semi-strukturerade intervjun som huvudmetod för datainsamling eftersom den av Denscombe (2014) framhålls som lämplig för att få en djupare förståelse och kunna få ta del av intervjupersonens upplevelser, åsikter och känslor. Den semi-strukturerade intervjun innebär en flexibilitet och öppenhet som tillåter mig som intervjuare att gå utanför intervjuguiden, ställa följdfrågor och bjuda in intervjupersonen till att utveckla sina tankar. Det finns också möjlighet att ställa nya frågor baserade på information som framkommit i andra intervjuer (Denscombe, 2014). Dessa karaktärsdrag gjorde metoden lämplig för att kunna få ta del av intervjupersonernas upplevelser och låta dem utveckla sina tankar (se bilaga 2 för intervjuguide). Intervjuguiden utvecklades efter studiebesöken och varje intervju, vilket innebär att resultatet av de första intervjuerna har påverkat de nästkommande.

Inför intervjuerna var jag medveten om de svagheter som finns med att använda intervju som metod. Exempelvis lyfter May (2011) att det alltid finns en viss spänning mellan intervjuaren och intervjupersonen och att intervjuaren på ett eller annat sätt påverkar intervjupersonen. Denscombe (2014) kallar detta intervjuareffekten, vilken innebär att intervjupersonen på olika sätt anpassar sina svar utefter hur hen uppfattar intervjuaren. Här kan intervjuarens ålder, kön och sociala status i förhållande till intervjupersonen och frågorna som ställs spela stor roll. Ett sätt att hantera det är enligt May (2011) att försöka anpassa sig och ”smälta in”. Problematiken kring intervjuareffekten och maktrelationer var en extra viktig fråga för mig att hantera eftersom intervjupersonerna främst var ungdomar, vilket är en grupp som ofta möts med misstänksamhet och inte ses som lika kapabla som vuxna. Ett sätt att hantera maktobalansen var att reflektera över min roll som vuxen och högutbildad i förhållande till ungdomarna. Ett annat sätt var att betona att jag ser ungdomarna som experter och att deras upplevelser är i centrum. När intervjuerna bokades in bestämde ungdomarna tid och form för intervjun, vilket ledde till att intervjuerna var både digitala och ansikte mot ansikte, samt i vissa fall genomfördes utanför kontorstider.

Den etiska aspekten är alltid viktig när det kommer till att bedriva forskning och det är viktigt att intervjupersonerna deltar frivilligt och har blivit väl informerade om vad deras deltagande

innebär och syftet med forskningen. Deltagarnas intressen behöver skyddas genom exempelvis anonymitet och att informationen hanteras konfidentiellt (Denscombe, 2014). Eftersom jag har intervjuat ungdomar har extra hänsyn tagits till den etiska aspekten. Inför intervjuerna har intervjupersonerna fått ett informationsblad och ett samtyckesformulär. Vid intervjuer av ungdomar över 15 år är deras samtycke tillräckligt medan ungdomar under 15 år även behöver vårdnadshavarnas samtycke (Etikprövningsmyndigheten, 2021). Av den anledningen skapades ett samtyckesformulär för ungdomar över 15 år och ett för de under 15 år. För att säkerställa deltagarnas anonymitet har all information som samlats in anonymiserats och sparats under kodnamn.

Urvalet gick till på så sätt att intervjupersonerna från ungdomsråden anmälde sitt intresse för att ställa upp på intervju, medan jag valde ut politiker baserat på deras expertis och koppling till ungdomsråden. För att få ett nationellt perspektiv intervjuades även en styrelseledamot i den nationella paraplyorganisationen för ungdomsråd; SVUNG [Sveriges ungdomsråd]. Eftersom ungdomarnas perspektiv och upplevelse utgör huvuddelen av studien var målet att först intervju ungdomarna och sedan använda resultatet från intervjuerna för att utforma intervjuerna med politikerna och styrelseledamoten från SVUNG. Målet uppnåddes till stor del, med undantag från att SVUNG-intervjun genomfördes före intervjun med ungdomen i Ängelholm.

Sammanlagt genomfördes sju intervjuer (Tabell 3). I Helsingborg genomfördes intervjuer med tre ledamöter i ungdomsrådet och en intervju med en politiker. I Ängelholm intervjuades en ungdom och en politiker. Det ojämna antalet beror på hur många ungdomar som var intresserade av att delta i intervjun. Även om intervjuer med fler ledamöter i Ängelholm hade gett ett mer representativt resultat har det en mindre betydelse eftersom syftet inte är att jämföra Helsingborg och Ängelholm utan att få en mer heltäckande bild och djupare förståelse av ungdomsdeltagande och ungdomsråd. För att ändå försöka få ta del av fler perspektiv från ungdomarna i Ungdomsfullmäktige Ängelholm skapades ett frågeformulär bestående av åtta öppna frågor och två slutna (bilaga 3). Även om frågeformulär vanligtvis används för att samla in data från ett större antal respondenter (Denscombe, 2014) var det en lämplig metod eftersom tre ungdomar i Ängelholm uppgav för sitt ungdomsombud att de kunde tänka sig att svara skriftligt, men inte ville delta i en intervju. För att få djupare och mer nyanserade svar användes öppna frågor eftersom de enligt Sutton (2013) möjliggör för respondenten att själv tolka frågan och svara med egna ord. Frågeformuläret är ett komplement till de semistrukturerade intervjuerna eftersom formuläret inte går på djupet eller möjliggör följdfrågor.

Tabell 3 över intervjupersoner, deras kodnamn och roll. För att enklare skilja mellan Helsingborg och Ängelholm utgörs kodnamnen för intervjupersoner från Helsingborg av H och de i Ängelholm med Ä. Observera att två medlemmar i Ängelholm svarade via frågeformulär.

INTERVJUPERSON	ROLL	KOMMENTAR
H1	Ledamot i Helsingborgs ungdomsråd	
H2	Ledamot i Helsingborgs ungdomsråd	
H3	Ledamot i Helsingborgs ungdomsråd	
Politiker H	Politiker i Helsingborg, ledamot i ungdomsrådet	
Ä1	Aktiv medlem i Ungdomsfullmäktige Ängelholm	
Ä2	Aktiv medlem i Ungdomsfullmäktige Ängelholm	Svarade via frågeformulär
Ä3	Aktiv medlem i Ungdomsfullmäktige Ängelholm	Svarade via frågeformulär
Politiker Ä	Politiker i Ängelholm, kommunstyrelsens presidium	
SV	Ledamot i SVUNG's styrelse	

3.3.3 Dokumentstudie

I studien har jag använt dokument för att få en bakgrundsförståelse för hur ungdomsråden i kommunerna fungerar och kunna jämföra dem med information som samlats in från observationer och intervjuer. De dokument som har analyserats är kommunernas hemsidor om ungdomsrådets, stadgar och i viss utsträckning protokoll. När dokument används lyfter både Denscombe (2014) och May (2013) att det är viktigt att validera dokumenten utifrån de fyra kriterierna autenticitet, mening, trovärdighet och representativitet. När det kommer till kommunernas hemsidor för ungdomsråden är de upprättade av en pålitlig aktör, innehåller uppgifter om när informationen är uppdaterad och har tydlig information. Samtidigt är det viktigt att ha i åtanke att dessa speglar kommunernas syn på ungdomsråden och den bild de vill förmedla utåt. I användningen av mötesprotokoll har jag beaktat Denscombes (2014) uppmaning om att dessa, i motsats till vad många tror, inte speglar en objektiv bild av verkligheten eftersom den som har skrivit protokollet har gjort en selektion kring vad som inkluderats, exkluderats och betonats i protokollet. Det som står i protokollet är därför en tolkning av vad som har sagts och beslutats på mötet. Under Helsingborgs ungdomsråds möten är samordnaren (en kommunal tjänsteperson) sekreterare, vilket innebär att protokollen skrivs från en vuxens perspektiv. Samtidigt har ungdomarna möjlighet att påverka vad som skrivs i protokollet eftersom ordförande och en justerare ska läsa igenom och godkänna protokollet. I Ängelholm väljer ungdomsfullmäktige en ny sekreterare för varje möte och på så sätt kan olika perspektiv ligga till grunden för protokollen. Under mötet jag observerade var samordnaren sekreterare och även i Ängelholm väljs en justerare som kontrollerar att protokollet stämmer.

3.4 Kvalitativ analys

Bearbetningen och analysen av empirin utgick från tematisk analys och öppen kodning. Från insamlad data identifieras kategorier som har koppling till studiens fokus (Bryman, 2016), vilket i min studie innebar att kategorierna skulle kopplas till syftet att förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling. Kategorierna, som bygger på kodning, skapar en grund för att kunna få en teoretisk förståelse av empirin. (Bryman, 2016). För att bearbeta materialet användes en systematisk öppen kodning som enligt David och Sutton (2016) innebär att koderna skapas efter en första tolkning av materialet och att jag som forskare inte reducerar koderna förrän efter den första kodningsprocessen. I ett andra steg prövas koderna mot varandra för att se kopplingar, avgränsningar och vilka koder som är av störst betydelse (David & Sutton, 2016). Genom att sedan se repetitioner och mönster i koderna identifierades teman (Bryman, 2016). Dessa sorterades sedan i vad Bryman (2016) kallar *framework*. För att förstå sambanden mellan teman och vilka teman som skulle klassas som huvudteman gjordes en form av nätverksdiagram för att visa på relationerna mellan teman (bilaga 4). De teman som identifierades under analysen var *relation*, *struktur*, *inflytande* och *meningsfullhet*, vilka beskrivs i Tabell 4.

Tabell 4. Tabellen visar de teman som identifierats från materialet och exempel på vad de kan innebära.

TEMA	UNDERTEMA	EXEMPEL
Relation	Stämning	Ingen har en klump i magen (H3)
	Syn	Ungas röster väger mindre (H2)
	Roller	Samordnaren stöttar (Ä2)
	Initiativ	Ungdomsrådet kan bjuda in sig (Politiker H)
Struktur	Återkoppling	Vi vet inte var det tar vägen (H2)
	Struktur	Träffar politiker semi-regelbundet (UFMÄ, stadgar)
	Representation/representativitet	Det är ett problem i hela samhället (SV)
Inflytande	Inflytande	Vi kan påverka, men det är inte lätt (H3)
	Frågor	Tillfrågas om frågor som rör unga (Ä3)
Meningsfullhet	Meningsfullhet	Om unga känner sig meningsfulla vill de också göra mer (Ä1)

4 Resultat

Under denna rubrik presenteras resultatet från studiebesök, intervjuer, frågeformulär och dokumentstudie. För att få en förståelse för intervjupersonerna och hur de har hittat till ungdomsråden inleds avsnittet med en kortfattad introduktion av intervjupersonerna. Sedan beskrivs Helsingborgs ungdomsråd, Ungdomsfullmäktige Ängelholm och ungdomsrådets syfte för att ge en förståelse för hur ungdomsråden är organiserade och hur de fungerar. Resterande delar är uppdelade tematiskt för att nå studiens syfte och förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling. Ett genomgående tema är meningsfullhet och att ungdomsråden behöver vara meningsfulla för ungdomarna som deltar. Meningsfullhet kan därför ses som en röd tråd som flyter genom hela avsnittet, i vissa fall uttalat och i andra fall mer implicit. För att få en djupare förståelse jämförs resultatet med SKL:s delaktighetstrappa (Figur 3, s. 22).

I texten kommer ungdomsråd eller ungdomsråden användas för att syfta på både Helsingborgs ungdomsråd och Ungdomsfullmäktige Ängelholm samt ungdomsråd generellt. Helsingborgs ungdomsråd förkortas till HUR och Ungdomsfullmäktige Ängelholm förkortas till UFMÄ.

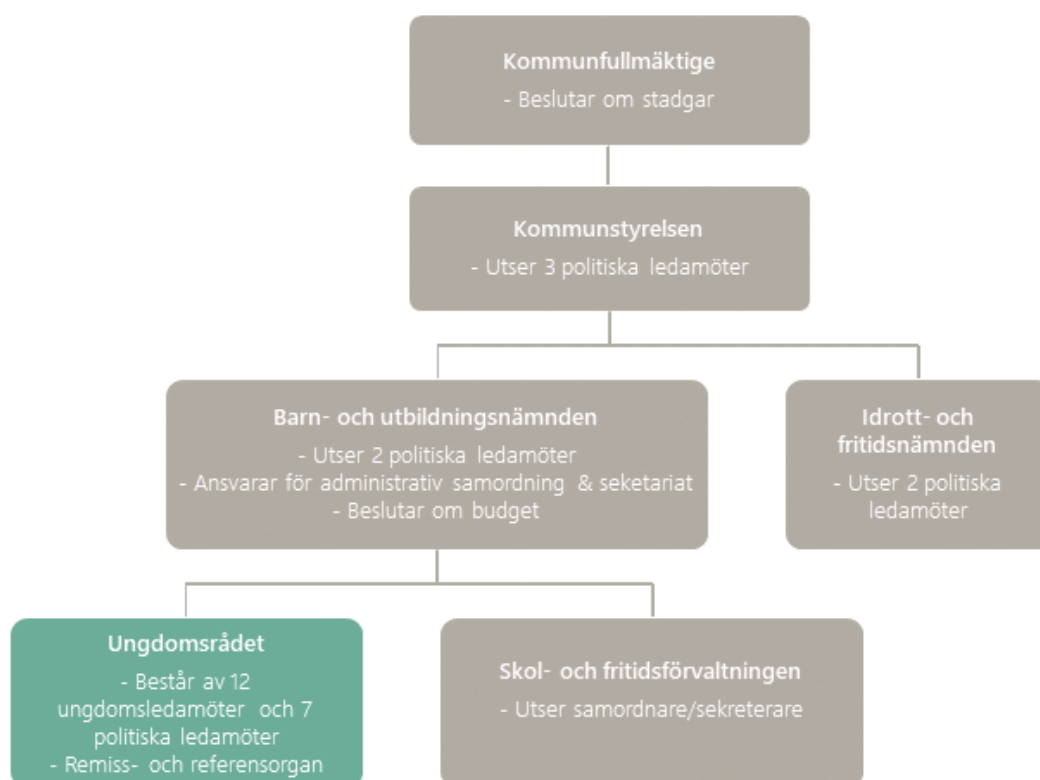
4.1 Studiens intervjupersoner

Studien bygger till stor del på ungdomarnas upplevelse av ungdomsråden möjligheter till inflytande och de fyra ungdomar jag varit i kontakt med under studien (Tabell 3, s. 29) ger perspektiv på hur ungdomsråden fungerar på en lokal nivå, medan SV (styrelseledamoten i den nationella paraplyorganisationen SVUNG) ger studien ett bredare perspektiv. Ungdomarna har hittat till ungdomsråden på olika sätt och har varierade motiv till att de gick med. Vissa, som H1 och Ä1, beskriver det mer eller mindre som en slump att de gick med och att de blivit mer engagerade efter att de blivit invalda. H1 hade ett intresse för samhällsfrågor och hittade till HUR genom information på sin skolas lärplattform, medan Ä1:s intresse väcktes efter att hen fått information från sin lärare. H3 hittade till HUR genom en kompis och SV fick med sitt engagemang hemifrån och säger, delvis skämtsamt, att hen ”alltid har varit arg på gubbarna som inte har en aning om någonting”. H2, Ä2 och Ä3 beskriver alla hur de gick med för att de ville påverka kommunens utveckling. Ä2 lyfter även en önskan om att få diskutera med andra ungdomar och tillsammans kunna arbeta med sina idéer och Ä3 betonar att hen gick med för att ”försöka förbättra ungas möjligheter i staden ur en ungdoms perspektiv”.

Utöver ungdomar är politiker en grupp vars perspektiv är viktigt att ta del av för att förstå ungdomsrådets möjligheter till inflytande och roll i kommunens utveckling. Därför har jag intervjuat två politiker. Politiker H är politisk ledamot i Helsingborgs ungdomsråd och har suttit i kommunfullmäktige i över 10 år samt i ungdomsrådet sedan mandatperioden år 2018. Från Ängelholm har jag intervjuat en av ledamöterna i kommunstyrelsens presidium eftersom det är presidiet som träffar UFMÄ på politikermötena. Politiker Ä från Ängelholm har också varit politiker i över 10 år och suttit i kommunstyrelsen i flera år.

4.2 Helsingborgs ungdomsråd

Helsingborgs stad är en kommun i nordvästra Skåne med 150 975 invånare, varav 24,7% är under 21 år (Helsingborgs stads statistikdatabas, 2023). För att skapa en dialog med stadens ungdomar samt få till ett remissorgan och referensorgan för frågor som rör ungdomar startades Helsingborgs ungdomsråd [HUR] 1997. HUR är placerat under barn- och utbildningsnämnden (Figur 5) och har i uppgift att samla in åsikter om aktuella frågor och ”ungdomsfrågor” från andra ungdomar. HUR har ingen beslutsfunktion (Helsingborg kommunfullmäktige 2022). Ledamöterna består av sammanlagt sju politiskt invalda vuxna från barn- och utbildningsnämnden, idrott- och fritidsnämnden och kommunstyrelsen samt av tolv ungdomar i åldern 15–20 år. Kravet för att vara ungdomsledamot är att vara folkbokförd i Helsingborgs stad eller elev på en gymnasieskola i kommunen. En ungdom som vill bli ledamot lämnar en intresseanmälan till tjänstepersonen och det finns ett uttalat mål om att få en mångfald bland ledamöterna. HUR har en tilldelad tjänsteperson från skol- och fritidsförvaltningen som fungerar som samordnare och sekreterare. (Helsingborgs stad, 2019).

Figur 5. Figuren visualiserar Helsingborgs ungdomsråds plats i kommunen organisation och baseras på HUR:s stadgar, studiebesök och intervjuer. Ungdomsrådet består sammanlagt av 19 ledamöter och är placerat direkt under barn- och utbildningsnämnden.

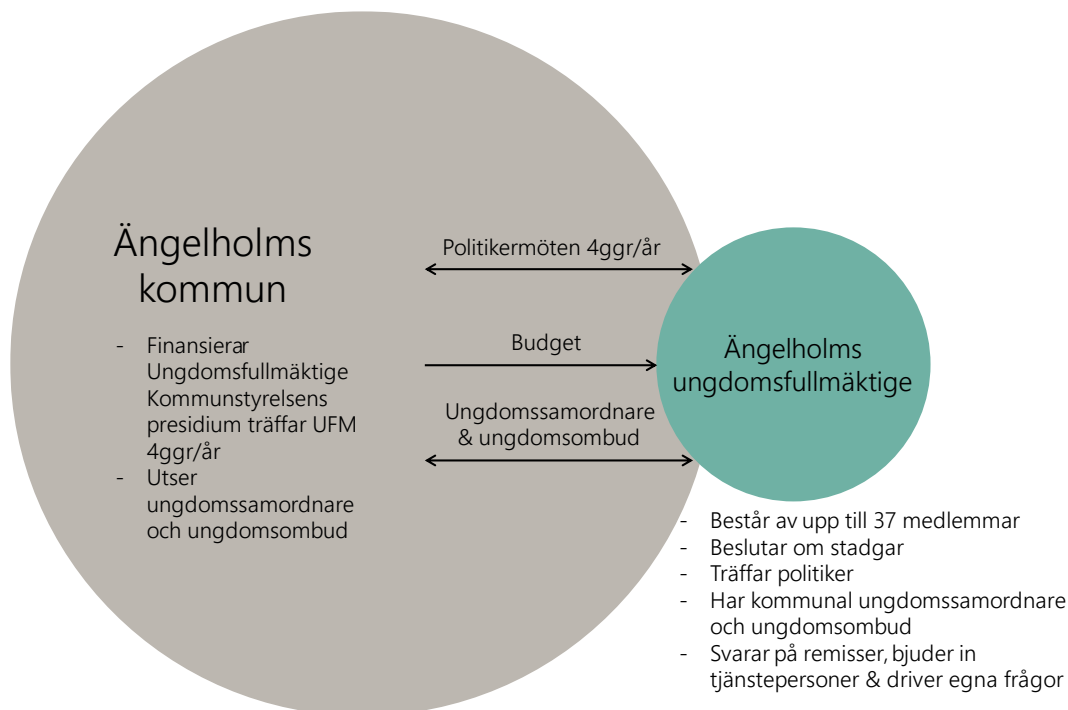
Ungdomsrådet kan inte själva ändra sina stadgar, i stället är det kommunfullmäktige som beslutar om ändringar (Helsingborgs stad, 2019) och i slutet av 2022 tog kommunfullmäktige beslut om att ungdomsrådets stadgar ska ses över. Processen beräknas ta runt ett år för att säkerställa att ungdomsrådet ska kunna vara delaktiga i processen och frågor som ska utredas av kommunen är representation och hur ledamöter väljs in (studiebesök 2).

Varannan vecka har Helsingborgs ungdomsråd öppna möten där alla ungdomar är välkomna och ett par gånger per termin har rådet politikerträffar där ungdomsledamöterna och de politiska ledamöterna möts (Helsingborgs stad, 2023). Det första studiebesöket gjordes på ett öppet möte i slutet av februari (Figur 4, s. 26) där 10 ledamöter, samordnaren och en besökare deltog. Mötet hade en tydlig struktur och inleddes med en incheckning där alla deltagare fick berätta om hur deras dag varit och jag fick möjlighet att presentera mig. Incheckningen gav en inbjudande känsla och en känsla av att ”vi ser dig, vi hör dig”. Under mötet diskuterades bland annat en utbildningsmöjlighet, utskottens arbete och den kommande SVUNG-kongressen. Under mötet fick jag möjlighet att presentera mig, småprata med ledamöterna och samordnaren samt delta i teambuilding-övningarna som stod på mötets agenda. Deltagandet i teambuilding-övningarna tvingade mig att lämna rollen som observatör och verkligen delta. Utöver att vara lite obekvämt upplevde jag att det bidrog till att göra ungdomarna mer bekväma med min närvaro och göra mig mer till en deltagare än ren observatör. Under mötet diskuterades även politikerträffen som skulle ske veckan därpå och som jag bad om tillåtelse att få observera. På politikerträffen närvarade nio ledamöter, samordnaren och fem politiska ledamöter. Träffen följde ungefär samma struktur som det tidigare mötet och även här fick jag delta i den sociala interaktionen och i en teambuilding-övning. När jag kom in i möteslokalen möttes jag av en öppen stämning där ungdomarna och politikerna småpratade i små grupper. Den öppna och positiva stämningen genomsyrade hela mötet. Ungdomsrådets ordförande ledde mötet och under mötet diskuterades utskottens arbete, struktur för arbetet, utredningen av stadgarna och frågor som ungdomarna funderade över (till exempel sommarjobb).

4.3 Ungdomsfullmäktige Ängelholm

I Ängelholms kommun, som även den ligger i nordvästra Skåne, bor 44 196 invånare (SCB, 2023a) och 23,6% av befolkningen är under 21 år (SCB, 2023b). Ungdomsfullmäktige Ängelholm [UFMÄ] startade efter ett politiskt beslut som togs i slutet av 2013. När det startades var 21 ungdomar anmälda som ledamöter och dessa startade med en utbildning som SVUNG höll i (ungdomsombud, skriftlig kommunikation 2023-04-13). Från början var tanken att varje skola i kommunen skulle ha en representant och skolorna hade personval för att välja in ledamöter till UFMÄ (Politiker Ä; Ä1). Idag har det ändrats och ungdomar söker själva in till UFMÄ som har 37 platser, inklusive en styrelse bestående av tre eller fem ledamöter (UFM Ängelholm, 2022). Det finns två typer av medlemskap. Aktiva medlemmar förväntas engagera sig mer i form av att delta på möten, gå på politikermöten och jobba i utskott. Stödmedlemmar bidrar genom att exempelvis svara på enkäter. Fler stödmedlemmar anses ge större legitimitet till UFMÄ:s arbete (Ängelholms kommun, 2022). Idag har UFMÄ omkring tio aktiva medlemmar och sexton stödmedlemmar (Ä1). UFMÄ beslutar själva om sina stadgar och de nuvarande stadgarna antogs 2019. I stadgarna regleras ungdomssamordnaren och ungdomsombudets uppgifter och det tydliggörs att dessa är de enda vuxna som får delta på mötena utan inbjudan (UFM Ängelholm, 2022). Utöver att ungdomssamordnaren och ungdomsombudet stöttar UFMÄ:s arbete fungerar de som en länk till den kommunala verksamheten och tjänstepersoner. Samordnaren håller till exempel ögonen öppna för projekt som kan vara intressanta för UFMÄ och gynnas av UFMÄ:s perspektiv (studiebesök 3). Till

skillnad från Helsingborgs ungdomsråd är UFMÄ en förening (Ungdomsfullmäktige Ängelholm, 2022) och har ingen formell roll i kommunen (Ä1; Politiker Ä). Ä1 förklarar att de ungefär är som ett forum inom kommunen och Politiker Ä beskriver det som att UFMÄ är engagerade genom kommunen som bidrar med finansiering och personal (Figur 6). I stadgarna är det bestämt att det varje år ska genomföras fyra referensgruppsmöten med politikerna (UFM Ängelholm, 2022) och på dessa möten deltar, utöver ungdomarna, minst två från kommunstyrelsens presidium (Politiker Ä).

Figur 6. Figuren visar relationen mellan UFMÄ och Ängelholms kommun och att dessa är tätt sammanknutna även om UFMÄ är en egen förening. Figuren baseras på intervjuer och UFMÄ:s stadgar.

Studiebesöket i Ängelholm utvecklade sig annorlunda än i Helsingborg, vilket beror på att UFMÄ:s stormöte var utformat på ett annat sätt och på min roll som observatör. På mötet närvarade fem ledamöter, samordnaren, en representant för SVUNG och en gästande tjänsteperson. Mötet öppnades av ordförande och sedan valdes ungdomssamordnaren som sekreterare. Ordförande gick igenom minnesanteckningarna från det föregående mötet och jag fick sedan möjlighet att presentera mig. I mötet deltog en tjänsteperson som ville ha en dialog kring upplevelsen att börja ny klass eller skola och vilka förberedelser som är viktiga för att få en bra start. Tjänstepersonen ställde frågor och lyssnade intresserat på ungdomarnas förslag och tankar. Mötet fortsatte med bland annat att representanten från SVUNG höll en presentation om demokrati, projektgrupperna uppdaterade UFMÄ om sitt arbete, en förfrågan om att få feedback på en ny mötesplats för äldre och yngre, samt och en diskussion om vad UFMÄ kände om att träffas utanför stormötena. Under observationen upplevde jag det som svårare att delta i den sociala interaktionen, vilket kan bero på att det var färre ledamöter, en annan situation och att jag hade svårare att ta en aktiv roll och därför tog en mer avvaktande roll. I pausen uppstod en spontan fokusgrupp då ungdomarna, inklusive representanten från SVUNG, ville veta vilka

frågor jag ville ställa och därefter började diskutera sina upplevelser, erfarenheter och perspektiv. Under diskussionen lyssnade jag och intresserade mig för det ungdomarna berättade, men var försiktig med att styra diskussionen för mycket och ställde endast ett fåtal frågor. Jag ville inte påverka deras resonemang och ämnena de tog upp. Det spontana fokusgruppssamtalet gav upphov till funderingar och idéer på frågor till kommande intervjuer. Ungdomarna diskuterade till exempel budget, att de upplever att de har inflytande men att det borde vara mer och frågan om arvode, vilket de flesta såg som något positivt. En tanke som togs upp var att ungdomar oftast får inflytande i frågor som inte har stor betydelse, som vilken färg en fritidsgård ska målas i. En av deltagarna kallade det ”youth-washing” då ungdomar får vara delaktiga för att det ska se bra ut.

4.4 Syftet med ungdomsråd

En del i att förstå ungdomsrådets roll i kommunens arbete är att få förståelse för deras syfte. Även om syftet finns definierat i stadgarna kan det skilja sig mot hur ungdomarna och politikerna uppfattar det. I UFMÄ:s stadgar står det att syftet bland annat är att ”ge ungdomar ett ökat inflytande över kommunala beslut i samhällsfrågor, få kunskap om den demokratiska processen samt skapa ett intresse och engagemang för demokrati och politik” (Ungdomsfullmäktige Ängelholm, 2022, s. 1). HUR har inget uttalat syfte och dess utgångspunkt skiljer sig åt från UFMÄ eftersom HUR består av både ungdomar och politiskt valda ledamöter. HUR ska fungera som ett remiss- och referensorgan i frågor som rör barn och ungdomar, och ska till exempel ”följa och lämna synpunkter på planeringen där ungdomar berörs” och ”samla in olika barn- och ungdomsgruppers synpunkter och erfarenheter” (Helsingborgs stad, 2019, s. 1)

Flera av ungdomarna som intervjuats menar att syftet med ungdomsråd är att få tycka till och lyfta sina åsikter i olika frågor som berör unga (Ä1), som unga tycker behövs i Ängelholm för att man ska trivas (Ä2), som är aktuellt för kommunen (Ä3) eller rent allmänt (H1). Sammankopplat med syftet är tanken om att ungdomar har ett unikt perspektiv och att ungdomsråden är ett sätt att lyfta ungdomsperspektivet i kommunen. H3 beskriver att det ger ett mer nyanserat perspektiv eftersom det blir konstigt när 40-åringar ska besluta om till exempel skolor. Ungdomsperspektivet lyfts även hos Politiker Ä som menar att syftet är att ta vara på ungas perspektiv och engagemang. Att skapa engagemang hos ungdomar ligger i linje med SV:s (ledamoten från SVUNG) syn på ungdomsrådets syfte som en arena för att få ungdomar intresserade och engagerade. H3 lyfter att eftersom flera ungdomar inte kan rösta i valen eller sitta i kommunfullmäktige blir ungdomsråd en plattform för unga att kunna påverka sin kommun.

Den demokratiska aspekten återkommer i intervjupersonernas svar på varför ungdomsråd är viktiga. SV menar att vi inte kan säga att vi har en representativ demokrati om alla under arten inte har möjlighet att uttrycka sina åsikter och påverka. Politiker H kopplar till kommunens funktionshinderråd och pensionärsråd och säger att det är viktigt att lyssna på grupper som inte automatiskt blir inkluderade och att ungdomar är den enda gruppen som inte är valbara i allmänna val. Det handlar också om att skola in ungdomar i hur man påverkar och enligt

Politiker Ä är den största vinsten att skapa unga engagerade som vill förbättra kommunen. Även Ä1 lyfter demokrati som en viktig aspekt. För ungdomarna är ungdomsråd viktiga för att ge ungdomar en röst och för att påminna politikerna om att de finns och har åsikter, tankar och idéer på hur kommunen kan bli en bättre plats för ungdomar och övriga medborgare. I ungdomarnas och politikernas beskrivning av vikten av och syftet med ungdomsråd blir det tydligt att ungdomsråden upplevs som meningsfulla och viktiga.

4.5 Ungdomsrådets roll och relation med kommunerna

Ett återkommande tema är relationen mellan ungdomsråd och kommun och hur denna påverkar ungdomsrådets arbete, deras möjligheter till inflytande och känslan av meningsfullhet. En del i relationen handlar om vilka olika roller ungdomsråden och kommunerna har. Politikerna beskriver att ungdomarnas roll är att svara på remisser och att driva sina egna frågor. Politikerna nämner att kommunerna har varit dåliga på att remittera till ungdomsråden. De uppger att det saknas en struktur för hur kommunen kan dra nytta av ungdomsråden och se till att ungdomars perspektiv kommer med, vilket kan ses i förhållande till att flera av ungdomarna upplever att ungdomars perspektiv ofta saknas och att kommunerna inte tar vara på deras roll. H3 tycker att kommunen ska bli bättre på att skicka frågor/remisser till HUR och Ä1 vill att UFMÄ ska räknas som en konsultgrupp. Även om UFMÄ:s fristående roll innebär att UFMÄ har stor frihet menar Ä1 att det också är en nackdel eftersom det är lätt att kommunen inte tar vara på dem. Ä1 tror att de hade fått bättre anseende och att tjänstepersoner känt till dem mer om de haft en formell roll. Även H2 tror att det ger mer inflytande att vara bundna under kommunen eftersom det innebär att politikerna är förbundna att träffa dem. Enligt SV, representanten från SVUNG, finns det en risk med att vara direkt bundna under kommunen eftersom det kan hindra ungdomsrådets handlingsutrymme. Kommunen kan, enligt SV, fungera som en möjliggörare för ungdomsrådets inflytande genom att tillåta, uppmuntra, öppna vägar och bjuda in till samtal. Kommunens arbete och inställning har en stor betydelse för ungdomsrådets arbete. De stöttar ungdomsråden finansiellt och med tjänstepersoner, de skickar remisser, har dialog med ungdomarna och så vidare. Just samordnaren eller ombudet har stor betydelse för ungdomsråden. Det framkommer i intervjuerna, de skriftliga svaren och under studiebesöken att tjänstepersonen håller koll och stöttar, vilket i synnerhet synliggörs i Ä3:s beskrivning om att de är ”jättebra” och ”alltid supportar och står bakom det vi gör”.

En utmaning som har synliggjorts handlar om hos vem initiativet ligger. Vems uppgift är det att bjuda in, ta kontakt och ta ansvar? Politiker H trycker mycket på att det är ungdomarna som ska ta initiativet och en del ligger i att det är viktigt att de själva sätter dagordningen och driver sina frågor. Politikerna ska bjuda in HUR, men ett stort ansvar ligger hos HUR att bjuda in sig till exempelvis nämnder, bjuda in politiker och tjänstepersoner till sina möten och själva ta kontakt med personer inom kommunen. Politiker Ä uppger att de försöker lägga över det på ungdomarna att själva kontakta de personer som är insatta i ärendena som ungdomarna är intresserade av. Å andra sidan syns det en önskan hos ungdomarna att kommunen och politikerna ska ta mer initiativ till att bjuda in dem, skicka remisser och ställa frågor. Det märks därav en oklarhet i var initiativet ligger.

4.6 Synen på ungdomar och politiker

En del i relationen mellan ungdomsråden och kommunen är vilken syn de har på varandra och eftersom vikten i studien ligger på ungdomarnas upplevelse belyser jag deras syn på politikerna och hur de uppfattar att politiker ser på ungdomar. Anledningen till att fokus hamnar på politikerna och inte kommunerna är att det främst är politikerna som förekommer i intervjuerna med ungdomarna. Även om synen på politikerna skiljer sig åt mellan ungdomarna är det tydligt att den inte är helt positiv. Ungdomarna har en uppfattning om att ungdomsfrågor och ungdomsperspektivet har en låg prioritet i kommunerna. Dessutom menar H2 att ungdomars röst väger mindre och Ä1:s uppfattning är att ungdomar ses som en grupp som lätt ignoreras och som en resurs som är svår att ta vara på. Både H2 och H3 lyfter att politikerna gör antaganden om vad ungdomar vill ha och har för behov i stället för att faktiskt fråga dem. H1 ser politikerna som en bromskloss och upplever att många går på mötena för att de får lön och för att visa att de gör sin del. Samtidigt har det blivit lite bättre sedan nya politiker kommit in i HUR (H1). Vissa politiker upplevs som mer drivande och intresserade medan andra mest dyker upp för att de måste (H3). En upplevelse är att kontakten med politikerna är en utmaning (Ä2) och Ä3 tror att de lyssnar utan att verkligen ta till sig. SV delar bilden av att det är kommunen som står i vägen för ungdomsrådets inflytande och hens erfarenhet är att det sällan handlar om ett renodlat motstånd från kommunerna och politikerna, utan snarare okunskap. Det handlar om en okunskap kring hur man bemöter och arbetar med ungdomar samt en okunskap om olika former av inflytande. Det kan finnas en uppfattning hos kommunerna att inflytande är att ha pratat med ungdomar eller skickat ut en enkät, men det är inte inflytande enligt SV. Kommunernas syn på inflytande kan ses i relation till att de arbetar efter SKL:s delaktighetstrappa (Figur 3, s. 22) som belyser att konsultation inte är en sämre form av delaktighet än inflytande eller medbeslutande.

Ungdomarnas syn på politikerna och hur de upplever att politikerna ser på dem påverkar även stämningen mellan dem, vilken framkommer som en viktig del i att skapa ett meningsfullt ungdomsdeltagande. Gemenskap, samarbete och enighet framhålls av flera av ungdomarna som avgörande i ungdomsrådets arbete (H3; Ä1; Ä2; Ä3). Exempelvis har HUR jobbat på att få en bra stämning efter att de tidigare haft problem med negativ stämning och härskartekniker. Idag kan ungdomarna och politikerna diskutera tillsammans och ser inte varandra som fiender (H3). För att få en bättre stämning och gemenskap står teambuildingövningar, incheckning och utcheckning på dagordningen. Incheckningarna gör enligt H3 att man känner sig sedd. Den som inte vågar diskutera tvingas säga något litet om sin dag, vilket kan göra att de vågar säga mer senare. Mod och att våga återkommer även hos Ä1 som menar att det krävs mod att protestera mot och kritisera politikerna – ”vi är inte proffs på att kritisera och debattera”. Till slut tar orken slut eftersom det är tungt att säga emot om ens ansträngningar inte leder någonstans. Hen menar att det kan bli lättare för ungdomarna att våga och orka genom att politikerna och kommunen tar initiativet och frågar UFMÄ vad de tycker. Fler möten kan dessutom leda till att de lär känna varandra bättre och att ungdomarna därigenom känner sig bekväma med att lyfta sina åsikter. Kommunen måste ta vara på ungdomar och få dem att känna sig mer hörda och en del av samhällsutvecklingen. Om de känner sig meningsfulla vill de också göra mer (Ä1).

4.7 Känsla av att ens arbete är värdefullt och värdesätts

För att deltagandet i ungdomsråd ska kännas meningsfullt behöver ungdomarna känna att deras arbete är värdefullt och värdesätts av kommunerna. En del i det är att frågorna som ungdomsråden arbetar med och tillfrågas om känns meningsfulla. Medan UFMÄ:s stadgar inte definierar vilka frågor de ska yttra sig i, står det i HUR:s stadgar att ungdomsrådet ska vara remissorgan i ”frågor som rör barn och ungdomar”. Ungdomarna har olika upplevelser av vilka frågor de tillfrågas i. H3 lyfter att ungdomar finns i hela samhället och att många frågor berör unga. Politiker H resonerar likadant: allt som händer i en kommun berör på något sätt ungdomar. Hen vill gärna att de ger ett bredare perspektiv. Politiker Ä lyfter att UFMÄ är ungdomarnas röst i vissa frågor, men menar också att det idag är bredare och handlar om olika sorters frågor. UFMÄ och HUR blir sällan tillfrågade när det kommer till fysisk planering, men flera, inklusive Politiker H, tror att det hade varit bra. Ungdomsråden driver egna frågor som de är engagerade i, vilka främst drivs genom utskottsarbete (H1; H1; H2; Ä1). Utskottsarbetet upplevs som roligt och meningsfullt eftersom de får ”jobba på riktigt” och med sådant de tror på (H1). Politiker H har en mer kritisk syn eftersom det finns en risk att frågorna har för liten koppling till kommunens arbete och att det därför inte leder till något.

När ungdomarna lägger ner arbete mellan skola, fritidsaktiviteter och extrajobb är det tydligt att det behöver kännas värdefullt, vilket i flera fall kopplas till frågan om arvode. Inget av UFMÄ:s arbete ger arvode och HUR får arvode för politikerträffarna. På ett nationellt plan är SV:s uppfattning att endast ett fåtal får arvode. I intervjuerna framkommer både för- och nackdelar med arvode. H1 och H3 lyfter att det finns en risk att personer engagerar sig endast för pengarna. Samtidigt undrar H3 vad skillnaden är gentemot att engagera sig för att det ser bra ut på ens CV. Det behöver inte vara ett högt arvode, men H3 tycker att de bör ”få någon typ av kompensation för att vi tar en bit av vår fritid för att hjälpa kommunen och politikerna”. På så vis visar kommunen att de ser allt arbete ungdomarna lägger ner. Ä1 är inne på samma linje och menar att ungdomarna hade känt sig mer inkluderade om de fick ersättning för sitt engagemang. De hade ”känt att insatsen verkligen var värd”. Arvode handlar med andra ord inte bara om att få betalt utan också om att känna att kommunerna värdesätter ungdomarnas arbete och engagemang. Ungdomarna själva upplever ungdomsrådets arbete som värdefullt och viktigt för kommunens utveckling.

Meningsfullhet och att ungdomarna upplever att deras arbete värdesätts hänger samman med att känna sig sedd, hörd och att arbetet leder någonstans. Hos flera av ungdomarna syns en frustration över bristande återkoppling och att politikerna inte förklarar sina beslut. H2 upplever att ”politikerna vill ha barnens perspektiv, men sedan vet vi inte var det tar vägen” och H3 beskriver att det blir lite som att göra arbetet i onödan eftersom de inte vet hur stor roll det spelar i slutändan. Samtidigt betonar hen att återkopplingen ibland fungerar bra. Enligt Ä1 ger de information, men får ingenting tillbaka. Även Ä2 tycker att återkopplingen och kommunikationen är långsam och menar att det påverkar inflytandet. Från politikerna ges en blandad bild. Politiker Ä är självkritisk till det senaste mötet då återkopplingen gått långsamt, men menar att det annars fungerar bra. Politiker H:s svar på ungdomarnas kritik är att ”en upplevelse kan man aldrig ta ifrån en människa eller en grupp”, men hen ser också att det saknas

en struktur och att det finns förbättringspotential. En viktig del är att ha en dialog om vad som har hänt sen sist och en utmaning är att återkopplingen blir långsam eftersom politikerna och ungdomarna sällan träffas (Politiker H). Båda politikerna ser ett behov av att ungdomarna själva kontakter rätt personer i stället för att vänta på återkoppling och på så sätt återkommer frågan om ansvar och initiativ. Ungdomarnas upplevelse av att det finns ett behov av återkoppling kan ses i ljuset av att konsultation och dialog i SKL:s delaktighetstrappa (Figur 3) bygger på att medborgarna får tycka till, utan att lägga större vikt vid återkoppling.

4.8 Inflytande och meningsfullhet

Inflytande och meningsfullhet har varit två genomgående teman som knyter an till alla resultatets delar och har på så vis redan lyfts fram, men är också relevanta att diskutera som fristående teman. Ungdomarna upplever sina möjligheter till inflytande som begränsade och uttrycker en önskan om att ungdomsråden ska få större inflytande. Det finns en förståelse för att det är svårt och går långsamt att förändra i en demokrati, men det minskar inte önskan om att kunna bidra till förändring. Flera av ungdomarna delar H3:s upplevelse av att ”politikerna lyssnar på oss, men kanske inte i steget av att det faktiskt skett något”. Det syns också en osäkerhet i vilka möjligheter de har att påverka, vilket uttrycks av H2 ”tror det vi säger har ganska stort inflytande ändå. På något sätt.” och Ä2 ”personligen känner [jag] att det är lite svårt att säga vad vi kan och inte kan påverka”. En del i denna osäkerhet kan kopplas tillbaka till att ungdomarna upplever att återkopplingen brister och att de inte får reda på var deras synpunkter och förslag tar vägen.

Ungdomarna har få konkreta exempel på tillfällen när de fått vara med och påverka och de flesta exempel som tas upp handlar om att tjänstepersoner bitt om deras synpunkter - ofta utan att återkoppla till ungdomsråden om hur synpunkterna har använts. Ä1:s upplevelse är att rätt många tjänstepersoner har frågat om deras perspektiv och åsikter, och de har även fått delta i planeringen av aktiviteter under Skåneveckan. Ett annat exempel, som lyfts fram av Politiker Ä, är att en av medlemmarna i UFM, som går på kulturskola, har valts ut för att delta i arbetet med en ny kulturbyggnad och kulturskola. Ledamöterna i Helsingborg upplever inte att det är vanligt att tjänstepersoner söker upp dem för att ställa frågor, men nämner att de fått några besök av tjänstepersoner som velat ta del av ungdomarnas perspektiv. De har också fått svara på en remiss om att förstatliga skolan. Som tidigare nämnts är det i utskottsarbetet som ungdomarna till stor del känner att de kan styra sitt arbete och ha möjlighet att göra skillnad. Flera av utskotten arbetar med att samla in åsikter från kommunernas ungdomar för att sen ta det vidare till politiken eller skriva debattartiklar för att skapa opinion.

Ungdomarnas blandade och i stor del kritiska syn på sina möjligheter till inflytande skiljer sig delvis från politikernas. Politiker Ä upplever att UFMÄ har ganska goda möjligheter till inflytande, även om de inte har samma möjligheter att påverka som politiker och tjänstepersoner eftersom de inte har någon slutgiltig beslutandemakt. Hen tycker att de lyssnar på UFM och väger in deras åsikter i besluten. Politiker H är däremot menar att inflytandet inte är stort, vilket beror på bristen av representation och att HUR inte företräder någon. Om ledamöterna hade haft andra bakom sig hade deras åsikter blivit mer legitima och Politiker H tror att de på så sätt

fått större betydelse eftersom de hade fört fram kollektivets åsikter, inte bara sina egna. Ledamöterna i Helsingborg upplever det som problematiskt att de inte är representativa för Helsingborgs ungdomar. Å andra sidan ser ungdomarna, inklusive Ä1, sig som representanter för andra ungdomar och att de kan driva frågor eftersom de har ett ungdomsperspektiv. Även om de inte har explicita strategier för att samla in andras åsikter är de medvetna om att de ska se utanför sina egna perspektiv och försöker samla in andra ungdomars åsikter genom att exempelvis ställa frågor till vänner och på sociala medier. För att kunna vara representativa och representera andra ungdomar är synlighet en viktig aspekt. SV menar att mycket handlar om att synas, vara ute på skolorna och visa vad ungdomsråden gör och står för. Alternativ som lyfts upp i Helsingborg är att göra som med andra remissråd och låta ungdomsföreningar skicka representanter eller att ha personval på skolorna. Det senare har sina utmaningar eftersom det krävs stort engagemang från skolorna och att det enligt både Politiker Ä och SV finns en risk att popularitet går före engagemang. Därför tycker Politiker Ä att det är viktigt att UFM är öppet för alla som vill engagera sig.

Trots kritik och begränsade möjligheter till inflytande upplever ungdomarna och politikerna ungdomsråden som meningsfulla och viktiga, vilket märktes i såväl intervjuer som på studiebesöken. På studiebesöken möttes jag av engagerade ungdomar som på olika sätt vill förbättra sin hemkommun och tycker att ungdomsråd är viktiga. Det syntes i synnerhet på HUR:s politikerträff och i de frågor, synpunkter och idéer som framfördes av ungdomarna. Även om HUR har brister menar H1 att det behövs och hen känner att hen gör nytta i ungdomsrådet. Ä2 känner sig förstådd och hörd genom UFMÄ och Ä3 lyfter att det är ”viktigt att vi finns där för att ständigt påminna dem om att vi unga också är viktiga för stadens utveckling och att de behöver oss så som vi behöver dem.”

5 Diskussion

Med syftet att förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling inleds avsnittet med en diskussion om relationen mellan ungdomsråd och kommun, och fortsätter sedan med att diskutera ungdomsrådets möjligheter till inflytande samt meningsfullt deltagande och ungdomsrådets koppling till hållbar stadsutveckling. Avsnittet avslutas med en kritisk reflektion över metodval. De tre första delarna utgör grunden för att jag ska kunna besvara frågeställningarna:

- *Vilken roll har ungdomsråden i kommunernas utveckling?*
- *Vilka möjligheter till inflytande har ungdomar genom ungdomsråden?*
- *Hur upplever ungdomar och politiker ungdomsråden som forum för ungdomsinflytande?*

5.1 Relation mellan ungdomsråd och kommun

Något som påverkar ungdomsrådets roll i kommunens utveckling är dess relation med politikerna och kommunen, samt hur de vuxna ser på ungdomarna. Från studiebesök 2 (politikerträff i Helsingborg) och de intervjuade politikerna ges en bild av positiva politiker som ser ungdomarna som en resurs och kompetenta aktörer, vilket bland annat Checkoway (2011) och Passon et al. (2008) lyfter fram som nödvändigt för att få till ett lyckat ungdomsdeltagande. Å andra sidan har ungdomarna i Ängelholm och Helsingborg en mer kritisk uppfattning av hur vuxna ser på dem. De upplever att ungdomar är en grupp som förbises och att deras röst väger mindre. Deras upplevelse är också att politikerna lyssnar utan att faktiskt ta till sig och att politikerna gör antaganden om ungdomars behov och preferenser i stället för att fråga ungdomarna. Upplevelsen kan förstås utifrån vad Checkoway (2011) kallar "adultism" och att vuxna ser sig som mer kompetenta och kvalificerade. Även om de är omedvetna om denna syn skulle "adultism" kunna förklara varför beslutsfattare lägger mindre vikt vid ungdomarnas röster och gör egna antaganden. En annan anledning skulle kunna vara att det enligt Palmy David och Buchanan (2020) finns en kunskapsbrist hos tjänstepersoner och att många vuxna har en felaktig uppfattning om att de kan representera ungdomars intressen. Ungdomarnas upplevelse stöttar Celes och van der Burgts (2015) upptäckt om att det finns ett behov av utbildning inom kommunerna för att öka kunskapen om att vuxna inte kan göra antaganden om ungdomars behov och hur de kan bemöta samt arbeta med ungdomar. Från mitt resultat syns särskilt ett behov av utbildning i bemötandet av och kommunikationen med ungdomar. Ungdomarna har en uppfattning av att politikerna anser sig själva som mer kvalificerade och kunna representera ungdomar. Om politikerna faktiskt har den åsikten behövs utbildning, men om det inte är fallet kan det vara ett tecken på att politikerna behöver bli bättre på att kommunicera för att inte ge ungdomarna en felaktig och negativ uppfattning.

Politikernas bemötande och inställning har stor påverkan på stämningen och ungdomarnas möjligheter till att våga uttrycka sina röster. För att ungdomarna ska känna sig trygga är det viktigt att politikerna är medvetna om maktrelationer och den maktynamik som råder mellan

dem själva och ungdomarna. Samtidigt räcker det inte att vara medvetna om maktobalansen eftersom Frank (2006) menar att det är nödvändigt att diskutera och hantera den för att få ett lyckat deltagande. I intervjuerna framkom inga reflektioner om maktdynamiken, vilket kan bero på att det inte är något som diskuteras. Det är ett problem eftersom maktobalansen, enligt Kim (2016), är en av de största utmaningarna för ungdomsdeltagande. Politikerna, och kommunala tjänstepersoner, måste förstå hur deras ålder, livserfarenheter, utbildningsnivå och arbetsroller påverkar maktrelationen. Det finns annars en risk att ungdomarna inte vågar lyfta fram sina åsikter. Maktdynamiken kan också ses i relation till frågan om initiativ, ansvar och att politiker och ungdomar verkar ha olika syn på vem som ska ta initiativet. Politikerna poängterar i likhet med Martin et al. (2007) vikten av att ungdomsråden själva sätter agendan och driver sina frågor. För politikerna verkar detta dessutom innebära att ungdomarna ska ta initiativ, ansvar och exempelvis själva ta kontakt med relevanta tjänstepersoner och politiker. I motsats märks en önskan hos ungdomsråden om att politikerna ska bjuda in och ta mer initiativ samt en osäkerhet kring vad de själva får och inte får göra. I jämförelse menar Krane et al. (2021) att maktobalansen och vuxnas övertag kan innebära att ungdomar anpassar sig för att de vuxna ska bli nöjda. Ett ytterligare perspektiv är att Checkoway (2011) lyfter att ungdomarna internaliserar vuxnas bild av att de har rätt att bestämma över barn och ungdomar, och att ungdomarna därför förväntar sig att de vuxna ska bestämma och ta initiativet. De vuxna spelar därför en stor roll i att möjliggöra ungdomsrådets arbete och inflytande (t.ex. Checkoway, 2011; Passon et al, 2008). Utöver politikerna är det tydligt från både intervjuer och Taft och Gordon (2013) att en engagerad samordnare har en avgörande roll för att hjälpa till med det administrativa, stötta ungdomarnas engagemang och vara en länk mellan kommunen och ungdomarna.

5.2 Möjligheter till inflytande

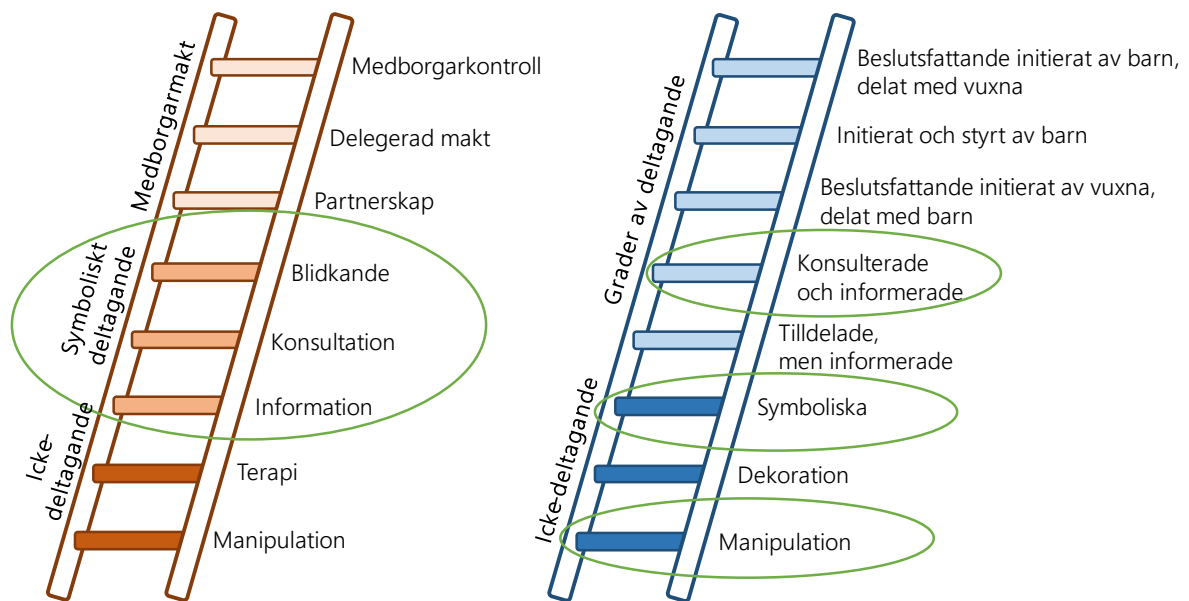
Ungdomsrådets inflytande diskuteras utifrån ungdomarnas egna upplevelser, ungdomsrådets syfte och delaktighetsmodellerna som beskrevs i del 2.5. Ungdomsrådets möjligheter till inflytande rör sig främst inom symboliskt deltagande på Arnsteins (1969) delaktighetsstege (Figur 7) eftersom deras åsikter inte behöver inkluderas i beslutsfattandet även om de rådfrågas. I vissa fall handlar det om att de *informerar* och i andra fall rör sig deltagandet mer mot *blidkande*. Det vill säga att de rådfrågas utan att kunna vara delaktiga i besluten. Att ungdomarna inte är delaktiga i besluten och att deras åsikter inte behöver inkluderas syns i deras upplevelse i att de är osäkra på om politikerna tar till sig deras synpunkter och att de inte vet hur synpunkter hanteras. I de flesta fall rör sig nivån av inflytande om steget *konsultation* då att ungdomsrådet får svara på remisser eller får framföra sitt perspektiv på vissa frågor, vilket kan förstås utifrån att de, i synnerhet HUR, ska fungera som remissorgan. En annan aspekt är som tidigare nämnt att kommuner arbetar med SKL:s (2019) delaktighetstrappa (Figur 3, s. 22), vilken värderar konsultation och dialog som lika värdefullt som inflytande och medbestämmande. En nackdel är att det finns en risk att det anses tillräckligt bra med information, konsultation och dialog trots att vissa situationer kan gynnas av högre grader av delaktighet. Att inflytande och medbestämmande är ovanligt framförs av Lydén (2013, refererad i Tahvilzadeh, 2015) och dessutom lyfter Lindholm (2015) att medborgardialog i de

flesta fall handlar om konsultation. En svårighet med konsultationer och planering är att tjänstepersoner ofta har svårt att hantera resultatet och implementera det i planerna (Cele & van der Burgt, 2015). Det finns en risk att svårigheterna även gäller andra former av kommunala beslutsprocesser; som till exempel i de frågor ungdomsråden lyfter sina synpunkter.

Även på Harts (1992) delaktighetsstege rör sig ungdomsrådets inflytande mellan olika steg och utgörs främst av konsultation, men eftersom ungdomarna i många fall inte får återkoppling hamnar deltagandet i vissa fall på det lägsta steget *manipulation*. Det rör sig också om *symboliskt deltagande* där unga får en symbolisk plats i rummet. Varken Hart (1992) eller Arnstein (1969) har med exempel på att ungdomar får tycka till i frågor som inte har någon betydelse (som färg på fritidsgård) och som en deltagare i Ängelholm uttryckte som ”youth-washing”, men min tolkning är att det går in i både manipulation och dekoration eftersom syftet både är att få ungdomar att tro att de har möjligheter att påverka och att få ett projekt att framstå som ”ungdomsvänligt”. Resonemanget kring ”youth-washing” ligger i linje med Cele och van der Burgt (2015) som menar att barn- och ungdomar vanligtvis involveras för att framställa ett projekt som inkluderande och inte att ge dem inflytande. Vidare menar Cele och van der Burgt att utbildning kan hjälpa tjänstepersoner och politiker att utforma ett fungerande och givande ungdomsdeltagande. Även om ungdomsrådets inflytande är begränsat har de större inflytande i specifika aktiviteter så som utskottsarbetet. I utskotten driver de själva sina frågor utan att be om tillåtelse från politikerna, vilket på Harts (1992) delaktighetsstege kan tolkas som *initierat och styrt av barn*. Utskottsarbetet är också något av det som upplevs som mest givande och roligast av ungdomarna, vilket visar på vikten av att känna ansvar och kontroll. Matthews (2001) lyfter att det är viktigt att ungdomsråden utformas så att de kan känna ansvar och kontroll.

Ungdomsrådets inflytande har diskuterats i förhållande till Arnsteins (1969) och Harts (1992) delaktighetsstegar eftersom de är vida kända och finns med i SKR:s (2023) rapport om deltagande. Dock har båda stegarna sina brister, vilka delvis tog upp i 2.5. I denna studie är den största bristen med Arnsteins delaktighetsstege att den riktas till vuxna och att det kan ifrågasättas om de högsta stegen av delaktighet någonsin är tillgängliga för barn- och ungdomar, eller om de, ens är eftersträvansvärda. De högsta stegen ställer höga krav och stort ansvar på ungdomarna som trots allt saknar samma erfarenhet som politikerna har. Det kan också ifrågasättas om allt deltagande behöver leda någonstans och hur stort inflytande ungdomar ska kunna ha eftersom de inte kan hållas ansvariga för eventuella felaktiga beslut. För att de högsta stegen ska kunna nås krävs det att kommunerna avsäger sig en viss makt, vilket inte verkar sannolikt. Det steg som hade kunnat fungera är *partnerskap* som skulle innebära en förhandling mellan ungdomsrådet och politikerna, och där politikerna haft sista ordet. *Partnerskap* skulle innebära att ungdomarna får en större roll i beslutsprocessen, men att beslutsmakten ligger hos politikerna och att de är ansvariga för besluteten som tas. Fördelen med Arnsteins delaktighetsstege är att den riktar sig till de i samhället som i stor utsträckning saknar makt, till exempel ungdomar, och att hennes delaktighetsstege ligger till grund för flera andra modeller så som Harts delaktighetsstege och SKL:s delaktighetstrappa. Hart (2008) kritiserar själv sin stege och menar att det behövs nya modeller. Samtidigt är den användbar för att belysa former

av icke-deltagande. Som alla modeller är stegarnas förmåga att förenkla verkligheten både en styrka och svaghet. Det skapar förståelse för komplexa situationer, men riskerar även att missa relationer och kontexter.

Figur 7. Bilderna visar i vilka nivåer av inflytande ungdomsråden rör sig i. När det kommer till Arnsteins (1969, t. vänster) delaktighetsstege rör det sig främst om symboliskt deltagande, medan deltagandet utifrån Harts (1992, t. höger) delaktighetsstege handlar om både icke-deltagande och de lägre graderna av deltagande.

Ungdomsrådets begränsade möjligheter till inflytande ligger i linje forskning som visar att ungdomsråd snarare handlar om att kommunerna vill visa att de arbetar med ungdomsinflytande än att de vill ge ungdomar reellt inflytande i den lokala politiken (Kassman & Vamstad, 2019). För att ungdomsrådet ska kunna få reellt inflytande krävs det att beslutsfattare ger makt åt ungdomsrådet för att de själva ska kunna ta beslut (Matthews, 2001), vilket särskilt inte är fallet för HUR som inte har beslutsmyndighet eller ens kan styra över sina egna stadgar. Även om politikerna ger en viss makt till ungdomsråden ifrågasätter Shier et al. (2014) om detta verkligen är egenmakt eftersom den kan tas ifrån ungdomarna. Makt och maktrelationer påverkar med andra ord inte bara relationen mellan ungdomsråden och politikerna utan är även viktigt för att ungdomsråden ska kunna få reellt inflytande.

5.3 Meningsfullt deltagande och hållbar stadsutveckling

Från intervjuerna framkommer det att trots att ungdomsråden har begränsade möjligheter till inflytande och att det finns en viss frustration hos ungdomarna upplever de ungdomsråden som meningsfulla. Denna motsättning går till viss del emot att Frank (2006) menar att reella möjligheter till inflytande krävs för att deltagandet ska upplevas som meningsfullt. Även Arnstein (1969) utgår från att delaktighet ska leda till något och att deltagarna behöver reellt inflytande för att det ska vara meningsfullt. Vad som förbises är att deltagandet kan påverka processer även om det inte ger specifika förändringar i exempelvis den fysiska miljön. Dessutom visar ungdomarnas känsla av att ungdomsråden, trots sina brister, känns meningsfulla

att delaktighet har ett egenvärde och att inflytande inte alltid är nödvändigt så länge deltagarna upplever att deras deltagande är värdefullt och att de får något tillbaka av att delta. Delaktighet är också viktigt i sig själv eftersom det enligt Owens (2020) kan leda till att ungdomar känner sig som en del av samhället. Anledningen till att ungdomarna upplever ungdomsråden som meningsfulla kan bero på att de känner att politikerna ändå lyssnar på dem, trots brist på återkoppling, och att de får träffa politiker, vilket Martin et al. (2007) lyfter fram som viktigt. Även om inflytandet är begränsat sätter ungdomarna själva agendan och driver sina frågor i utskotten, vilket kan ge en känsla av egenmakt och därigenom, enligt Mellqvist (2017), stärka känslan av tillhörighet och meningsfullhet. Dessa känslor kan ytterligare tänkas stärkas genom att ungdomarna samlas runt gemensamma frågor som skapar engagemang inom gruppen. Det är även möjligt att ungdomsråden upplevs som meningsfulla eftersom de utgör en kontinuerlig dialog mellan beslutsfattare och ungdomar istället för att vara engångsföreteelser, vilket framlyfts av Sinclair (2004) som en aspekt för att skapa meningsfullt deltagande.

Samtidigt som ungdomsråden upplevs som meningsfulla behöver ungdomarnas frustration, bristerna i återkopplingen och det begränsade inflytandet tas på allvar eftersom dessa har stor påverkan på om deltagandet upplevs som meningsfullt (Cele & van der Burgt, 2015; Corkery & Bishop, 2020; Cushing, 2015). Idag har de en positiv syn på sina möjligheter till inflytande, vilket enligt Derr och Kovács (2017) ger positiva effekter för deras framtida uppfattning om sina möjligheter att påverka kommunens utveckling och deras förtroende för kommunen och politiker. Om ungdomarna däremot skulle känna att det inte har reellt inflytande och om ungdomsråden slutar kännas meningsfulla finns en risk att de kommer känna maktlöshet, misstro för demokratiska beslutsprocesser och frustration (Al-khamisi, 2015; Wiberg, 2015) och att dessa känslor sprider sig till ungdomar utanför ungdomsråden. Denna risk kan ses i förhållande till att nästan 80% av dagens ungdomar upplever att de inte kan lyfta sina åsikter till kommunala beslutsfattare, samtidigt som vi har en ungdomspolitik som syftar till att ungdomar ska ha inflytande över samhällsutvecklingen (MUCF, 2019).

Både intervjuerna och litteraturen (se Checkoway, 2011; MUCF, 2019) att det endast är en liten grupp som är involverade i ungdomsråden och att dessa sällan är representativa för alla kommunens ungdomar. För att ungdomsråden ska bli legitima och meningsfulla för fler ungdomar är det viktigt att representativitet och representation diskuteras i förhållande till demokrati och ansvarighet (Matthews, 2001), vilket görs synnerhet i Helsingborgs ungdomsråd. I ungdomsråden saknas det däremot en genomtänkt rekryteringsstrategi som Augsberger et al. (2018) menar krävs för att nå de ungdomar som vanligtvis inte deltar. Samtidigt ligger en del i problemet även i att ungdomarna tycker att det är svårt att representera andra oavsett hur det väljs in (Augsberger et al., 2018) och i intervjuerna syns en ambivalens kring ungdomarnas möjlighet att representera andra ungdomar. Å ena sidan är de medvetna om att de inte kan representera alla och behöver få in andras åsikter. Å andra sidan saknar de strategier för att nå ut till andra och har uppger att de har ungdomsperspektivet som gör det möjligt att representera andra ungdomar. För att hitta en balans kan det behövas utbildning och stöd från samordnaren.

Idag har ungdomsråden små möjligheter att påverka stadsutvecklingen eftersom de får svara på ett fåtal remisser och blir tillfrågade i vissa ”ungdomsfrågor”, men det finns en önskan från

både politiker och ungdomar att ungdomsråden ska få ge ett bredare perspektiv. En fråga som ungdomsråden bör få inflytande i är kommunernas arbete med hållbar utveckling eftersom Hedenfelt (2013) framhäver att de som sitter på makten definierar vad hållbar utveckling är och att det därför är viktigt att olika människor får ge sina perspektiv på vad hållbar utveckling innebär. Vår representativa demokrati innebär att medborgare över 18 år kan påverka definitionen av hållbar utveckling genom att rösta i allmänna val, men eftersom ungdomar under 18 år saknar denna rättighet behöver de andra vägar för att få inflytande. För är det möjligt att kalla det en hållbar stadsutveckling om alla under 18 år exkluderas från att definiera vad det innebär och påverka hur samhället ska utvecklas? Dessutom poängterar Frank (2006) att unga är den generation som kommer leva längst med konsekvenserna av besluten vi tar idag. Ungdomsråden har även en betydelse för hållbar stadsutveckling på så sätt att de tillvaratar och utvecklar ungdomars engagemang. Ungdomar lär sig även hur demokratin fungerar och hur man påverkar sin lokala politik. Dessa aspekter har stor betydelse för en hållbar stadsutveckling eftersom det är viktigt att medborgarna vill påverka och vet hur de ska göra. Intervjuerna visar att ungdomarnas intresse för samhällsfrågor och socialt ansvar i många fall har stärkts genom ungdomsråden, vilket enligt (Derr et al., 2018) är viktigt för att få en hållbar stadsutveckling. Ungdomsråden visar att kommunen, åtminstone symboliskt, bryr sig om ungdomarnas åsikter och att ungdomar har förmågan att förbättra sin kommun (Cushing & van Vliet, 2017), vilket har potential till att sprida sig till andra ungdomar i kommunen. Ungdomarna och, i synnerhet, ledamoten i SVUNG lyfte att ungdomsrådet måste visa vad de gör, står för och hur ungdomar kan påverka. Genom att nå ut till andra ungdomar kan ungdomsråden visa att det finns möjligheter för ungdomar att påverka.

5.4 Kritisk reflektion över metodval och resultat

För att kunna förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling gjordes en fallstudie där Ungdomsfullmäktige Ängelholm och Helsingborgs ungdomsråd undersöktes. Valet av UFMÄ och HUR kan ha påverkat resultatet och därigenom generaliserbarheten, vilket å andra sidan Denscombe (2014) menar är en kritik mot alla fallstudier. Svårigheten att generalisera har jag försökt överbrygga genom att jämföra resultatet med tidigare forskning. UFMÄ valdes först utifrån tron att medlemmarna valdes in genom personalval på skolorna och på det sättet skiljde sig åt från HUR. Samtidigt skiljde sig UFMÄ åt på andra sätt genom att vara en mer fristående organisation än HUR, vilket gav ett intressant analytiskt perspektiv. Fallstudien ger på sätt och vis en nutidsöverblick av två ungdomsråd och ett alternativ hade kunnat vara att studera tidigare protokoll för att få en uppfattning om ämnen som diskuterats och personer som besökt ungdomsrådets möten under en längre tid. Målet var från början att göra en sådan undersökning, men i slutändan bestämdes materialet från intervjuerna, stadgarna och ett fåtal protokoll som tillräckligt för att kunna besvara forskningsfrågorna. Det hade varit intressant att jämföra mer med tidigare protokoll eftersom ungdomarna ibland hade helt skilda upplevelser om exempelvis fysisk planering där det ena enkätsvaret uppgav att de tillfrågats om fysisk planering och det andra att de inte gjort det. Å andra sidan låg studiens vikt vid ungdomarnas upplevelse och därför var det mindre relevant att undersöka exakta händelser.

6 Avslutning

Här presenteras studiens slutsatser och för att kunna förstå ungdomsrådets roll i att göra ungdomars röster hörda och bidra till en hållbar stadsutveckling ämnar avsnittet besvara studiens tre frågeställningar. *Vilken roll har ungdomsråden i kommunernas utveckling?; Vilka möjligheter till inflytande har ungdomar genom ungdomsråden?; Hur upplever ungdomar och politiker ungdomsråden som forum för ungdomsinflytande?* Avsnittet avslutas med rekommendationer för ett välfungerande ungdomsråd och förslag på vidare forskning.

6.1 Slutsats

På frågan *vilken roll har ungdomsråden i kommunernas utveckling?* visar studien att ungdomsråden har en liten och i viss utsträckning symbolisk roll i kommunens utveckling. Även om de har rollen som remissorgan saknas strukturer för att säkerställa att ungdomsrådet och ungdomsperspektivet inkluderas. Ungdomsråden tillfrågas främst i ungdomsfrågor, men det finns en kritik kring vad ungdomsfrågor egentligen innebär eftersom ungdomar finns i alla frågor som rör kommunens utveckling. För att återkoppla till inledningen som lyfte betydelsen av offentliga rum för ungdomar och vikten av att de får vara med och påverka, blir ungdomsråden sällan involverade i den fysiska planeringen. Även om det finns andra sätt att göra ungdomar delaktiga i den fysiska planeringen kan ungdomsrådet fungera som en enkel länk mellan planerare och ungdomar, vilket är värdefullt med tanke på att ungdomar kan vara svåra att nå. För att ungdomsråden ska få en legitim roll i kommunens utveckling är det viktigt att de har anknytning till andra ungdomar i kommunen. Det finns inga tydliga svar på hur detta ska gå till, men det är viktigt att ungdomsråden och kommunerna har genomtänkta strategier för att nå ut till kommunens ungdomar och rekrytera ungdomar som vanligtvis inte deltar. Dessutom behöver ungdomsråden utbildning i hur de representerar andra och ser till kollektivets intressen.

När det kommer till *vilka möjligheter till inflytande har ungdomar genom ungdomsråden?* är det tydligt att möjligheterna till inflytande är begränsade och att det främst rör sig om inflytande i de lägre nivåerna av delaktighetsmodellerna (Figur 7, s. 44) så som information, konsultation och symboliskt deltagande. Samtidigt är det värt att reflektera över hur stort inflytande som är eftersträvansvärt eftersom ökat inflytande betyder mer ansvar och ungdomar inte kan hållas ansvariga för eventuella felaktiga beslut. För att ungdomsråden ska få mer inflytande krävs det dessutom att beslutsfattare avsäger sig makt. Det är svårt att avgöra hur stort inflytande ungdomarna egentligen har eftersom många upplever återkopplingen från politikerna och kommunen som bristfällig, vilket innebär att ungdomarna inte vet hur deras synpunkter påverkar beslutsprocesser. Det finns därför ett behov av att stärka strukturerna för återkoppling för att synliggöra hur ungdomarnas synpunkter har hanterats.

Svaret på frågan om *hur ungdomar och politiker upplever ungdomsråden som forum för ungdomsinflytande* visar på en viss motsättning mellan tidigare forskning och mitt resultat. Till skillnad från tidigare forskning som poängterar vikten av reellt inflytande för att delaktighet ska vara meningsfullt, visar min studie att både ungdomar och politiker upplever ungdomsråden som meningsfulla trots sina brister. Upptäckten visar att det är viktigt att ungdomsråd och andra inflytandeforum inte uteslutande bedöms efter nivån av inflytande utan också efter deltagarnas upplevelse av meningsfullhet. Även om deltagandet inte ger tydliga effekter i dokument, den fysiska miljön eller i politiska beslut har det betydelse för den enskilda individen. Från både intervjuerna och forskningsöversikten framgår det att deltagande skapar engagemang, förståelse för den demokratiska processen och intresse för samhällsutveckling hos deltagarna, vilket förhoppningsvis kan spridas från ledamöterna i ungdomsråden till andra ungdomar. Samtidigt innebär upptäckten *inte* att inflytande saknar betydelse och ungdomarna lyfter själva en frustration över att det är svårt att påverka. Det är också viktigt att ungdomarna känner att deras delaktighet värdesätts av kommunen och politikerna för att deltagandet ska upplevas som meningsfullt.

För att återknyta till inledningen och min egen upplevelse av den fysiska miljöns betydelse för identitetsskapande är ungdomsrådets möjligheter att påverka den fysiska miljön små. Däremot kan deltagandet bidra till att ungdomarna känner sig som en del av sin kommun och den fysiska miljön. Som ungdom utgick jag och mina vänner från att vi inte kunde påverka vår hemkommun, men hade jag gått med i ungdomsrådet är det möjligt att det hade väckt ett engagemang och en kunskap som jag sedan hade spritt till andra ungdomar i min omgivning. Ungdomsråden har en liten roll i att göra ungdomars röster hörda i den hållbara stadsutvecklingen, men den har potential att bli större. Ungdomar bör involveras i arbetet med hållbar stadsutveckling bland annat eftersom de bidrar med ett unikt perspektiv och är den generation som kommer leva längst med besluten vi tar idag. För att avslutningsvis svara på frågan i uppsatsens titel *Ungdomsråd: inflytande eller "youth-washing"*? är min slutsats att det inte rör sig om något av det. Ungdomsråd har begränsade möjligheter till inflytande, men upplevs som meningsfulla av både ungdomar och politiker, och meningsfullhet kan vara det som i slutändan är viktigast.

6.2 Rekommendationer

Slutligen vill jag avsluta uppsatsen med att föreslå ett antal rekommendationer och kritiska frågor som kommunen bör ta ställning till. För att ungdomarna ska få inflytande och uppleva deltagandet som meningsfullt är det viktigt att frågorna diskuteras tillsammans med ungdomsrådet. Dock ligger det slutgiltiga ansvaret hos kommunen eftersom de har en högre maktposition och rollen som möjliggörare för ungdomsdeltagande.

- Vad är syftet med ungdomsråden? Stämmer det överens med ungdomarnas förväntningar på inflytande?
- Finns det frågor/områden där ungdomsrådet kan få mer makt och inflytande?
- Visar ni att ni värdesätter ungdomarnas arbete och delaktighet? Hur ställer ni er till frågan om ekonomisk kompensation för vissa uppgifter?
- Utveckla strategier för att inkludera ungdomsrådet i beslutsprocesser (till exempel för att skicka remisser och för när tjänstepersoner bör kontakta ungdomsrådet)
- Utveckla strukturer för återkoppling och säkerställ att ni visar ungdomsrådet hur deras synpunkter har hanterats.
- Hur hanteras maktobalansen mellan politiker/tjänstepersoner och ungdomar?
- Ta tillsammans med ungdomsrådet fram en struktur för förväntningar och ansvarsuppdelning, vilken ska ta hänsyn till maktobalansen.
- Utveckla strategier för hur ungdomsrådet ska nå ut till kommunens ungdomar och för hur ungdomar som vanligtvis inte är delaktiga kan rekryteras.

6.3 Vidare forskning

Det finns ett behov av vidare forskning om ungdomsråd eftersom de är ett av de mest populära forumen för ungdomsinflytande i Sverige och därför behöver undersökas och förstås i högre utsträckning. För vidare forskning skulle det vara intressant att djupare undersöka ett ungdomsråd genom att göra fler observationer och intervjua fler ledamöter, politiker samt samordnare. En djupare studie skulle kunna ge fler insikter i ungdomsrådets möjligheter till inflytande och fler perspektiv på frågan. Det skulle även vara intressant med fokusgrupper för att kunna få en förståelse för hur ungdomar resonerar kring begrepp som inflytande och delaktighet. Med tanke på att representation och representativitet är en stor utmaning skulle det vara relevant att undersöka hur dessa frågor hanteras inom olika ungdomsråd.

7 Referenslista

7.1 Empiriskt material

Helsingborgs kommunfullmäktige (2022-12-13). § 227 Uppdrag till barn- och utbildningsnämnden att utreda Ungdomsrådets organisation [protokoll]. (Dnr 00503/2022)

Helsingborgs stad, barn- och utbildningsnämnden (2019). *Stadgar för ungdomsrådet*. [Antagna av kommunfullmäktige den 28 maj 2019, § 70].

Helsingborgs stad (2023-01-23). *Ungdomsrådet*. <https://helsingborg.se/kommun-och-politik/kommunens-organisation/radgivande-organ/ungdomsradet/>

Helsingborgs stad, Ungdomsrådet Helsingborg (2023-02-28). *Dagordning för möte med ungdomsrådet*. [Öppet möte]

Helsingborgs stad, Ungdomsrådet Helsingborg (2023-03-07). *Dagordning för möte med ungdomsrådet*. [Politikerträff].

Helsingborgs statistikdatabas: SCB, uttag genom Helsingborgs stads statistikdatabas (uppdaterad: 2023-03-30)

SCB (2023). *Statistikdatabasen: Folkmängden den 1 november efter region, ålder, kön och år* [total befolkningsmängd]. Hämtad 2023-04-20 <https://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/136720>

SCB (2023) *Statistikdatabasen: Folkmängden den 1 november efter region, ålder, kön och år*. [ålder 0–20 år] Hämtad 2023-04-20 <https://www.statistikdatabasen.scb.se/sq/136721>

Ungdomsfullmäktige Ängelholm (2022). *Stadga för Ungdomsfullmäktige Ängelholm* [antagna 11-09-2019, reviderad 04-09-2022].

Ängelholms kommun (2022-11-02). *Ungdomsfullmäktige*. <https://www.engelholm.se/uppleva-och-gora/ung-i-angelholm/ungdomsfullmaktige.html>

Ängeloms kommun. Ungdomsfullmäktige (2023-03-22). *Dagordning Stormöte 22 mars*. [Stormöte]

7.2 Litteratur och övriga referenser

Al-khamisi, R. (2015). Dialogen som blev en monolog. I: T. Lindholm, S. Oliveira e Costa, & S. Wiberg (Red.), *Medborgardialog—Demokrati eller dekoration? : Tolv röster om dialogens problem och potential i samhällsplaneringen* (s. 159–168). Arkus.

Arnstein, S. R. (1969). A Ladder Of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. <https://doi.org/10.1080/01944366908977225>

Augsberger, A., Collins, M. E., Gecker, W., & Dougher, M. (2018). Youth Civic Engagement: Do Youth Councils Reduce or Reinforce Social Inequality? *Journal of Adolescent Research*, 33(2), 187–208. <https://doi.org/10.1177/0743558416684957>

Bessant, J. (2003). Youth participation: A new mode of government. *Policy Studies*, 24(2–3), 87–100. <https://doi.org/10.1080/0144287032000170984>

Botchwey, N. D., Johnson, N., O’Connell, L. K., & Kim, A. J. (2019). Including Youth in the Ladder of Citizen Participation: Adding Rungs of Consent, Advocacy, and Incorporation. *Journal of the American Planning Association*, 85(3), 255–270. <https://doi.org/10.1080/01944363.2019.1616319>

Boverket. (2022, september 30). *Delaktighet och inflytande i samhällsbyggnadsprocessen*. Boverket. <https://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/teman/barnkonventionen/samhallsbyggande/delaktighet/>

Bryman, A. (2016). *Social research methods* (5:e uppl.). Oxford University Press.

Cele, S., & van der Burgt, D. (2015). Participation, consultation, confusion: Professionals’ understandings of children’s participation in physical planning. *Children’s Geographies*, 13(1), 14–29. <https://doi.org/10.1080/14733285.2013.827873>

Checkoway, B. (2011). What is youth participation? *Children and Youth Services Review*, 33(2), 340–345. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.09.017>

Checkoway, B., Allison, T., & Montoya, C. (2005). Youth participation in public policy at the municipal level. *Children and Youth Services Review*, 27(10), 1149–1162. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2005.01.001>

Collins, K., & Ison, R. (2006, juni 4). *DARE WE JUMP OFF ARNSTEIN’S LADDER? SOCIAL LEARNING AS A NEW POLICY PARADIGM*. Proceedings of PATH (Participatory Approaches in Science & Technology) Conference, Edinburgh.

Collins, M. E., Augsberger, A., & Gecker, W. (2016). Youth councils in municipal government: Examination of activities, impact and barriers. *Children and Youth Services Review*, 65, 140–147. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2016.04.007>

Corkery, L., & Bishop, K. (2020). The Power of Process: Shaping our Public Domains with Young People. I: J. Loebach, S. Little, A. Cox, & P. Eubanks Owens (Red.), *The Routledge Handbook of Designing Public Spaces for Young People* (1:a uppl., Vol. 2020, s. 150–165).

Routledge.

<https://www.taylorfrancis.com/books/9780429012822/chapters/10.4324/9780429505614-3>

Cushing, D. F. (2015). Promoting youth participation in communities through youth master planning. *Community Development*, 46(1), 43–55.

<https://doi.org/10.1080/15575330.2014.975139>

Cushing, D. F., & van Vliet, W. (2017). Children's right to the city: The emergence of youth councils in the United States. *Children's Geographies*, 15(3), 319–333.

<https://doi.org/10.1080/14733285.2016.1244602>

Damon, W. (2004). What is Positive Youth Development? *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 13–24.

<https://doi.org/10.1177/0002716203260092>

David, M., & Sutton, C. D. (2016). *Samhällsvetenskaplig metod* (1:a uppl.). Studentlitteratur.

Denscombe, M. (2014). *Good Research Guide: For Small-Scale Social Research Projects* (5:e uppl.). McGraw-Hill Education.

<https://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,cookie,url,shib&db=cat05074a&AN=malmö.b2108870&lang=sv&site=eds-live&scope=site>

Derr, V., Chawla, L., & Mintzer, M. (2018). *Placemaking with Children and Youth: Participatory Practices for Planning Sustainable Communities*. (1:a uppl.). New Village Press.

Derr, V., & Kovács, I. G. (2017). How participatory processes impact children and contribute to planning: A case study of neighborhood design from Boulder, Colorado, USA. *Journal of Urbanism: International Research on Placemaking and Urban Sustainability*, 10(1), 29–48.

<https://doi.org/10.1080/17549175.2015.1111925>

Etikprövningsmyndigheten. (2021, oktober 18). *Vanliga frågor*. Etikprövningsmyndigheten.

<https://etikprovningmyndigheten.se/vanliga-fragor/>

Fangen, K. (2011). Deltagande observation. I: A.-M. Sellerberg & K. Fangen (Red.), *Många möjliga metoder* (1:a uppl., s. 37–56). Studentlitteratur.

Flyvbjerg, B. (2006). Five Misunderstandings About Case-Study Research. *Qualitative Inquiry*, 12(2), 219–245. <https://doi.org/10.1177/1077800405284363>

Frank, K. I. (2006). The Potential of Youth Participation in Planning. *Journal of Planning Literature*, 20(4), 351–371. <https://doi.org/10.1177/0885412205286016>

Hart, R. A. (1992). *Children's participation: From tokenism to citizenship*. UNICEF International Child Development Centre.

Hedenfelt, E. (2013). *Hållbarhetsanalys av städer och stadsutveckling: Ett integrerat perspektiv på staden som ett socioekologiskt, komplext system*. Malmö högskola.

- Heinrich, A. J., & Million, A. (2016). Young People as City Builders: Youth Participation in German Municipalities. *DisP - The Planning Review*, 52(1), 56–71. <https://doi.org/10.1080/02513625.2016.1171049>
- Kassman, A., & Vamstad, J. (2019). Local public administration as facilitator of political youth participation – good intentions and institutional shortcomings. *International Review of Sociology*, 29(3), 484–497. <https://doi.org/10.1080/03906701.2019.1672355>
- Kim, J. (2016). Youth involvement in Participatory Action Research (PAR): Challenges and barriers. *Critical Social Work*, 17, 38–53. <https://doi.org/10.22329/csw.v17i1.5891>
- Krane, V., Klevan, T., & Sommer, M. (2021). Youth Involvement in Research: Participation, Contribution and Dynamic Processes. I: T. Wulf-Andersen, R. Follesø, & T. Olsen (Red.), *Involving Methods in Youth Research* (s. 47–71). Springer International Publishing. https://doi.org/10.1007/978-3-030-75941-4_3
- Lieberg, M. (1992). *Att ta staden i besittning: Om ungas rum och rörelser i offentlig miljö*. [Dissertation, Lunds universitet].
- Lieberg, M. (1995). Teenagers and Public Space. *Communication Research*, 22(6), 720–744. <https://doi.org/10.1177/009365095022006008>
- Lindholm, T. (2015). Medborgardialog—Ett sätt att bygga socialt kapital? I: T. Lindholm, S. Oliveira e Costa, & S. Wiberg (Red.), *Medborgardialog—Demokrati eller dekoration? : Tolv röster om dialogens problem och potential i samhällsplaneringen* (s. 181–198). Arkus.
- Listerborn, C. (2015). Medborgarinflytande—Om makt, genus och stadsutveckling. I: T. Lindholm, S. Oliveira e Costa, & S. Wiberg (Red.), *Medborgardialog—Demokrati eller dekoration? : Tolv röster om dialogens problem och potential i samhällsplaneringen* (s. 65–84). Arkus.
- Martin, S., Pittman, K., Ferber, T., & McMahon, A. (2007). *Building Effective Youth Councils: A Practical Guide to Engaging Youth in Policy Making*. The Forum for Youth Investment.
- Matthews, H. (2001). Citizenship, Youth Councils and Young People's Participation. *Journal of Youth Studies*, 4(3), 299–318. <https://doi.org/10.1080/13676260120075464>
- Matthews, H., & Limb, M. (2003). Another white elephant? Youth councils as democratic structures. *Space and Polity*, 7(2), 173–192. <https://doi.org/10.1080/1356257032000133928>
- May, T. (2013). *Samhällsvetenskaplig forskning* (2 [rev. och uppdaterad]). Studentlitteratur.
- Mellqvist, H. (2017). *The connoisseur method a study on long-term participation in landscape planning*. Department of Landscape Architecture, Planning and Management, Swedish University of Agricultural Sciences.
- MUCF. (2019). *Det vore ju kul om de frågade nån gång: Ungas möjligheter till inflytande på lokal nivå* [FOKUS 19]. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor.

- MUCF. (2021, mars 10). *Goda levnadsvillkor för många, men inte för alla*. MUCF. <https://www.mucf.se/publikationer/goda-levnadsvillkor-manga-men-inte-alla>
- Owens, P. E. (2002). No Teens Allowed: The Exclusion of Adolescents from Public Spaces. *Landscape Journal*, 21(1), 156–163. <https://doi.org/10.3368/lj.21.1.156>
- Owens, P. E. (2018). “We just want to play”: Adolescents Speak about Their Access to Public Parks. *Children, Youth and Environments*, 28(2), 146. <https://doi.org/10.7721/chilyoutenvi.28.2.0146>
- Owens, P. E. (2020). A Fundamental Need: Linking Youth Development to the Public Realm. I J. Loebach, S. Little, A. Cox, & P. E. Owens (Red.), *The Routledge Handbook of Designing Public Spaces for Young People* (1:a uppl., s. 7–22). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429505614-3>
- Palmy David, N., & Buchanan, A. (2020). Planning Our Future: Institutionalizing Youth Participation in Local Government Planning Efforts. *Planning Theory & Practice*, 21(1), 9–38. <https://doi.org/10.1080/14649357.2019.1696981>
- Passon, C., Levi, D., & del Rio, V. (2008). Implications of Adolescents’ Perceptions and Values for Planning and Design. *Journal of Planning Education and Research*, 28(1), 73–85. <https://doi.org/10.1177/0739456X08319236>
- Perry, B. (2013). Fallstudieforskning. I: T. May, *Samhällsvetenskaplig forskning* (2 [rev. och uppdaterad], s. 257–309). Studentlitteratur.
- Prop. 2013/14:191. (u.å.). *Med fokus på unga – en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande*. <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/ungdomspolitik/mal-for-ungdomspolitik/>
- Roberts, N. (2004). Public Deliberation in an Age of Direct Citizen Participation. *The American Review of Public Administration*, 34(4), 315–353. <https://doi.org/10.1177/0275074004269288>
- Rodela, R., & Norss, E. (2023). Opening up spatial planning to the participation of children and youth: The Swedish experience. *European Planning Studies*, 31(2), 252–269. <https://doi.org/10.1080/09654313.2022.2041557>
- Shier, H., Méndez, M. H., Centeno, M., Arróliga, I., & González, M. (2014). How Children and Young People Influence Policy-Makers: Lessons from Nicaragua. *Children & Society*, 28(1), 1–14. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2012.00443.x>
- Sinclair, R. (2004). Participation in practice: Making it meaningful, effective and sustainable. *Children & Society*, 18(2), 106–118. <https://doi.org/10.1002/chi.817>
- Smaniotto Costa, C., Solipa Batista, J., & Menezes, M. (2021). What happens when teenagers reason about public open spaces? *CIDADES, Comunidades e Territórios*, 43. <https://doi.org/10.15847/cct.22456>

- Sutton, C. (2013). Surveyundersökningar—Design för analys. I: T. May, *Samhällsvetenskaplig forskning* (2 [rev. och uppdaterad], s. 117–158). Studentlitteratur.
- Svedin, U., O’Riordan, T., & Jordan, A. (2014). from Globalism, Localism and Identity: Fresh Perspectives on the Transition to Sustainability (2001). *S. M.*
- Sveriges kommuner och landsting, [SKL]. (2019). *Medborgardialog i styrning—För ett stärkt demokratiskt samhälle.*
- Sveriges kommuner och regioner. (2023). *Delaktighetstrappan—Och liknande modeller.*
- Szklarski, A. (2019). Fenomenologi. I: A. Fejes & R. Thornberg (Red.), *Handbok i kvalitativ analys* (3:e uppl., s. 148–164). Liber.
- Taft, J. K., & Gordon, H. R. (2013). Youth activists, youth councils, and constrained democracy. *Education, Citizenship and Social Justice*, 8(1), 87–100.
<https://doi.org/10.1177/1746197913475765>
- Tahvilzadeh, N. (2015). Understanding participatory governance arrangements in urban politics: Idealist and cynical perspectives on the politics of citizen dialogues in Göteborg, Sweden. *Urban Research & Practice*, 1–17. <https://doi.org/10.1080/17535069.2015.1050210>
- Tritter, J. Q., & McCallum, A. (2006). The snakes and ladders of user involvement: Moving beyond Arnstein. *Health Policy*, 76(2), 156–168.
<https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2005.05.008>
- Wiberg, S. (2015). Medborgardialog—Metoderna som producerar medborgarrösten. I: T. Lindholm, S. Oliveira e Costa, & S. Wiberg (Red.), *Medborgardialog—Demokrati eller dekoration? : Tolv röster om dialogens problem och potential i samhällsplaneringen* (s. 199–212). Arkus.

8 Bilagor

Bilaga 1 Tabell över skånska kommuner med ungdomsråd.

Kommun	Typ	Ledamöternas ålder	Antal träffar
Helsingborg	Ungdomsråd	15–20	2ggr/mån
Hässleholm	Ungdomsråd	13–25	
Höganäs	Ungdomsråd	12–20	
Hörby	Ungdomsstyrelse	12–22	12ggr/år
Kristianstad	Ungdomsråd	Högstadiet & gymnasiet	
Perstorp	Ungdomsråd	Grundskolan	
Sjöbo	Ungdomsråd	12–25	1ggr/mån
Svalöv	Ungdomsråd	12–20	2ggr/år
Svedala	Ungdomsråd + ungdomsparlament		Efter arbetsmängd
Tomelilla	Ungdomsråd	11–17	4ggr/termin
Vellinge	Ungdomsråd		
Åstorp	Ungdomsråd	12–16	1ggr/mån
Ängelholm	Ungdomsråd	Högstadiet & gymnasiet	1ggr/månad
Örkelljunga	Ungdomsråd	13–20	4-8ggr/år

Bilaga 2 Intervjuguide för intervjuer med ungdomar, politiker och representant från SVUNG

Observera att frågorna och ämnena har varierat mellan de olika intervjuerna allt eftersom ny information dykt upp.

- Varför gick du med i ungdomsrådet och hur hittade du dit?/Hur länge har du varit politiker i din kommun och haft koppling till ungdomsrådet?
- Ungdomsrådets syfte
- Frågor som ungdomsrådet får tycka till i
- Fysisk planering
- Upplevelse av möjligheter till inflytande
- Barriärer/utmaningar
- Representation och representativitet
- Budget
- Arvode
- Vad kan bli bättre?
- Återkoppling (om ämnet inte dykt upp under intervjun)
- Framgångsfaktorer för ert ungdomsråd
- Varför är ungdomsråd viktiga?

Bilaga 3 Frågeformulär: Frågor till ungdomsfullmäktige

1. Vilket ungdomsfullmäktige är du med i?

2. Varför gick du med i ungdomsfullmäktige?

3. Vad har ungdomsfullmäktige för syfte?

4. Driver fullmäktige sina egna frågor?

Eventuell kommentar till fråga 4 (frivillig)

5. Hur upplever du ungdomsfullmäktiges möjlighet till inflytande i kommunens utveckling?

6. I vilka frågor/områden har ni möjlighet att påverka?

7. Blir ni tillfrågade i frågor som rör stadens fysiska planering?

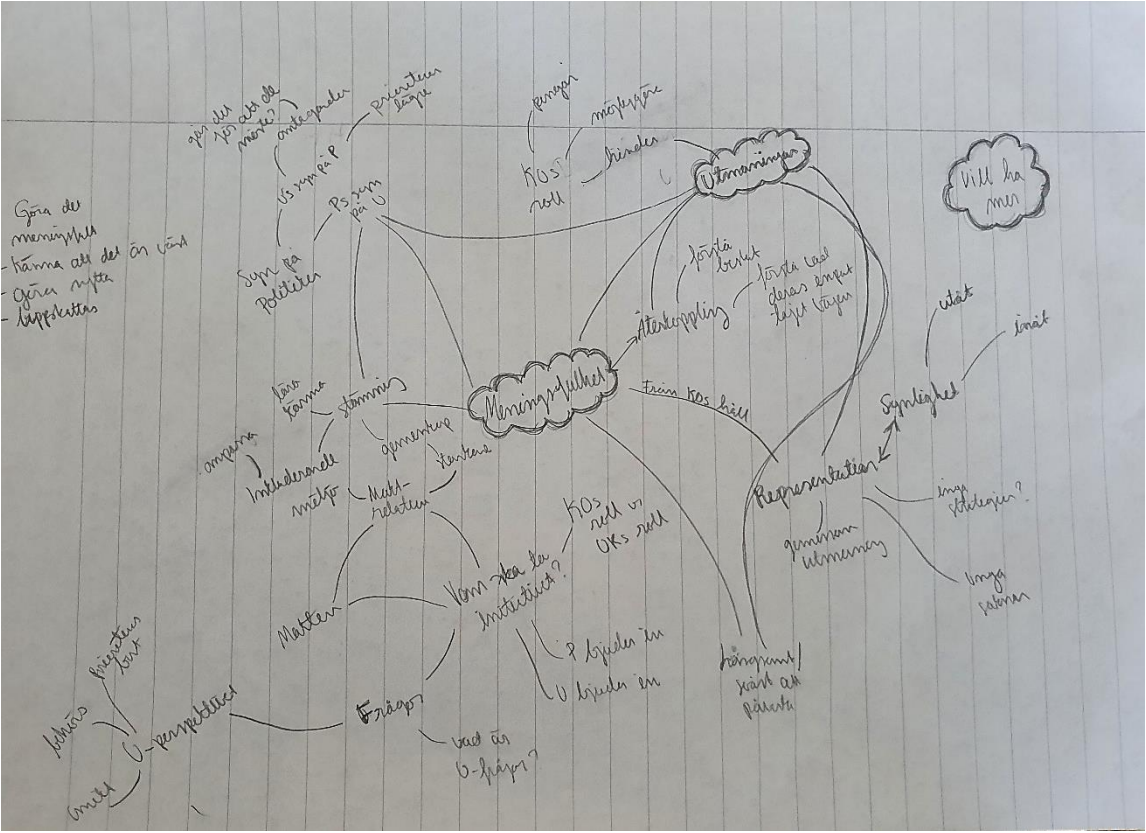
Eventuell kommentar till fråga 7 (frivillig)

8. Vilka utmaningar/barriärer upplever du att det finns för ungdomsrådets/ungdomsfullmäktiges inflytande?

9. Vad är det som gör att ert ungdomsråd/ungdomsfullmäktige fungerar? Vad är framgångsfaktorerna?

10. Avslutningsvis, varför är det viktigt ungdomsråd/fullmäktige?

Bilaga 4 En form av nätverksdiagram med syfte att förstå relationen mellan olika teman som togs fram genom den tematiska analysen.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver godkänna publiceringen. Om du kryssar i **JA**, så kommer fulltexten (pdf-filen) och metadata bli synliga och sökbara på internet. Om du kryssar i **NEJ**, kommer endast metadata och sammanfattning bli synliga och sökbara. Fulltexten kommer dock i samband med att dokumentet laddas upp arkiveras digitalt. Om ni är fler än en person som skrivit arbetet så gäller krysset för alla författare, ni behöver alltså vara överens. Läs om SLU:s publiceringsavtal här:

<https://www.slu.se/site/bibliotek/publicera-och-analysera/registrera-och-publicera/avtal-for-publicering/>.

JA, jag/vi ger härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

NEJ, jag/vi ger inte min/vår tillåtelse att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.